

1156

DE TWEE REIZEN

van het

—||| **SCHOOLSCHIP** |||—

"Comte De Smet De Naeyer,"

Uitgegeven ten profijte van schoolschip's gedenkzult

1907.

DRUKKERIJ DE VOS & VAN DER GROEN
ANTWERPEN.

DE TWEE REIZEN
VAN HET
SCHOOLSCHIP
„COMTE DE SMET DE NAEYER”

DE TWEE REIZEN

II
95473

A

van het

—|| SCHOOLSCHIP ||—

”Comte De Smet De Naeyer,,

1907.

Drukkerij DE VOS & VAN DER GROEN
ANTWERPEN.

Eerste Reis.

1 Meert 1905 : 't Schoolschip heeft Funchal verlaten sinds twee dagen. Toen de touwboot ons op de hoogte van Bitchehead in 't Engelsch kanaal losliet zat de wind in 't Westen en de bries was fel. — 't Nieuw element waar ik kennis mée maakte was alles behalve vriendelijk en eer we de Manche uit waren lagen er 22 van de 28 kadetten tegen den strooizak, geel als eene peer, met oogen als een kabiljauw over een houten puts gebogen, spuwend lijk een haring die in zoet water vint.

Vijf dagen lang was de zee hol met machtige baren die overweldigend de basteneering tegenbonsden en het tusschendek onder water spoelden.

Eene week na ons vertrek deed men den Atlantischen oceaan aan en eene gunstige landbries die duchtig van Frankrijksch kusten woëi joeg ons tegen 7 of 8 mijlen per uur de golf van Gasconje door regelrecht op Madeira waar we 't eerst zouden aanleggen.

Het begin was lastig en de nachtwachten koud.

Ik begin nu al stil aan een gedacht over eene windroos te krijgen, maar toen ik de eerste malen de eer had kou te lijden aan het roer, heb ik veel meer van 't huis gedroomd als het compas gadegeslagen. Nu, er stond een matroos mij bij en ik zou hera slecht gedorven hebben.

Natuurlijk hadden we ook nog niet de minste kennis van touwwerk en gerief... en als ge zoo een tien, twintig keer verloren zijt geloopen, volgt ge nog maar den grooten hoop van fokke- naar bagijnebrassen, van schooten naar halzen en toppenenden tot dat koord en alm in uwen jongen zeemans kop een plaatsken begint te krijgen, kwestie van geen neerhaler of buikgording te vergissen met eene derde hand van achter den grooten mast of met een beslagnagel.

Madeira prachtig, heerlijk oord; eene perel door Gods hand in den Oceaan gezaait op circa 400 mijlen van de Marokaansche kust.

Het eilandje met de rots Porto Santo er nevens, hooren sedert ze ontdekt werden aan de kroon van Portugaal en worden in het Moederland als eigen heerd aanschouwt. 'k Meen dat die 60.000 inwoners van dezelfde rechten en.... belastingen genieten als die van Lissabon zelve.

't Was op een Zondag morgen dat we 't ding in 't oog kregen. Verdauwend in nevel, onafgekanteeld opdoochend. Links Porto Santo, rotsig, dan opgroenend en toen als een smaragd, groot Madeira zelve, vol versche groenigheid en blauwe smok ; van de Helling aftrappelend laag, als tot in zee gebouwen, veel witte huizekens met roode daken. 't Was Funchal schitterend in de morgenzonne. Boven hong de donkere massa nog onduidelijk in de wolken.

Een half uur van de stad liet men het anker vallen, en zoo gauw kwamen jonge deugnieten aangeroeid in kleine prauwen, ventend hunne waren (Madeira wijn, bananen, appelen en citroenen) met het talent van een volwassen Portugees, liegend in gebrekkig Engelsch, overvragend op schooienden toon : drij schellingen voor een hoop bananen en vier voor eene flesch wijn.

's Maandags na de kopers gewreven te hebben mochten we aan wal. — Uit het bootje gestapt, nevens een

fort bewapperd met de Portugeesche wit- en purperen vlag met in 't midden in 't goud, het eeuwenoud wapen van don Carlos I vertegenwoordigd in de stad door den weledelen Markgraaf van Funchal, gouverneur...

Wat een verduivelsche, hobbel de sobbelige kassei-steentjes !

Immer klimmen en dalen ; op en af : langs eene rei huizekens en hovekens, die er zoo vriendlik lachend uitzien, glimmend van wittigheid in de morgenzon, die al warm begint te worden.

Alle geraniums en camellias klimmen wild en bont tegen de uitbrokkelende rotssteenen en — 'k merk nu aan mijn voeten een bruin gastje, zoo een meter hoog, met zwarte deugniet oogskens dat me plaagt met eene roos, — dies reis — dies reis — one penny — zaagt het.

Halt in het Phoenix Hotel, met eene groene terrasse voor de deur. — Reeds merkt men er vruchtdragende banaanboomen, andere in bloei — eene prachtige purperen bloem, wijd open als een leliekelk.

Een glas lekkeren wijn is me dubbel welkom en de ververschende bananen dan, zappig botermalsch, in de goudgele bast.

En dan berg op, naar het Monte Palace Hotel gaan dineeren.— Eene laan platanen die hunne knokelknoestige

armen in de lucht wringen, staan nog maar naakt te kijken nevens eene rij immergroene Myrteplanten. — Enge ruas slingeren tegen de helling van den berg. Laagdekte huizekens, afwisselend lichtgroene suikerrietvelden, weelderig als een jong plantsoen, nevens forsche banaanboomen die hunne breede blaären in deftige buiging uitwijden. En bloemen immer, immer...., geraniums, vlokke camellias, roode en witte rozen bont en blarig, citroenen, bananen en olijven in bloei — machtig schoon. — 't Is bij elken stap eenen nieuwen, verschen reuk, die u komt in 't gezicht gesmeten, en 'k weet niet wat uwe longen natuurlijk opentrekt en u dieper doet ademhalen.

't Is er zóó schoon, en zoo goed, zoo frisch en zoo fijn, in dat prachtig Madeira.

'k Weet niet, maar me dunkt, moest dat tooisel, bij ons zoo kwistig gezaaid staan, 'k zou het overdreven vinden en hier streelt het zoo deugddoend het gezicht en nimmer zijt ge moegekeken, moegeroken...

— De heer di Branchi, tevens Italie's en Belgie's consul, boodt ons in 't Monte Palace Hotel een feestmaal aan voorafgegaan van eene puike wandeling, op 780 meter boven den zeespiegel, in gezelschap van hoffelijke dames en gezellige heeren. Weer een op en af drillen,

langs steile rotskegels, vruchtbre velden, dwaasdiepe afgronden, zwart en bruin, hooger op nog groene dennen waar de zeebries licht door zoeft en beneden in de verte, de blauwe baai en d'einder, de zee en wolken.

— Fijn noenmaal, dubbel welkom na veertien dagen kluttigbrood en zoomelappig vleezeken, lekkere wijnen, wit en rood, frissche vruchten die ik niet kende. Añonas bij voorbeeld, in vorm van een ossenhart, sappig en malsch onder de zwertgroene bast.

Ik heb me nog al fel verveeld, omdat ik de eer had aan de eeretafel te pronken, in gezelschap van dames die niet al te vloeiend fransch spraken maar 't liep alles nog al in familie af zonder toasten of veel stijfhouderij, — en 's avonds na een kopje koffie en eene fijne Havana daalden we per (funiculaire) haaltrein naar de stad terug...

Funchal krioelt van Engelschen in villégiature, ook reket men er zooveel in Engelsche ponden als Portugeesche milreis. Paarden heb ik nog niet tegen gekomen maar 'k laat me toch niet gezeggen dat de officieren alhier in garnizoen, den aartsvaderlijken os berijden, die er zoo fel in den smaak valt. Daardoor heerscht er in het stadje zelf, eenen algemeenen koeistalgeur. Dat er de mestpacht niet zoo goed is ingericht als in ons beste Antwerpen lijdt geen twijfel want ge kunt er de beestjes volgen lijk

Keizer Karel zijnen gids. Wielen onder hunne voertuigen schijnt den Madeiranen onbekend want 't suikerriet voeren ze met sleêkes, ketterend over de hobbelige straatsteentjes. De voerman sjikt een aangescherpten suikerstok, die tevens dient om zijne ossen aan te hitsen.

Wat nu gezegd van den tobaggon. We zijn er wel niet in Davos, maar toch is 't zoo snelslingerend, kortzwenkend, dwaasdraaiend, zotrennend de steile helling af. Een bruingebrande jongen leidt het spel met zijnen voet... Ge voelt daarin eene deugddoende kieweling in uw darmen, wijl de zucht u frisch in 't gezicht kletst ; de zelfde jubel van een jongen in een tuimelaar op eene dorspskermis ..

2 Meert. — We zijn vertrokken dezen avond, en stillekens dreef de landbries ons uit 't zicht van het lieve eilandeken. — Vaarwel Madeira, God weet zie ik u ooit nog weder. —

3 Meert. — Dezen morgen kregen we zuur Portugeesch brood met margarine uit eene dier vetmelterijen die het noodig achten hunnen naam voluit te schrijven tegen alle hoekgevels met het onveranderlijk : « Vervangt de fijne boter ». — Ja ! 'k Weet er iets van. — Koffie ofte schotelwater en rata..... om 1 uur warm Lookwater (soep) — 4 gebakken patatjes met een stuksken vleesch

van 4 op 4 cm. — Het dessert is afgeschaft. — Ik vrees dat we welhaast in 't geheel geen eten meer zullen krijgen, in alle geval ze nijgen naar het stelsel van den boer met zijn paard. — Goed dat 's avonds de spijskaart nog al afwisselend is : Patattenstomp met vleezeken of vleezeken met patattenstomp. — Thee ofte warm water — Beschuiten naar luste. —

'k Vraag me af of het honger lijden in de statuten van de « Association Maritime Belge » ook staat ingeschreven.

4 Meert. — Sedert ik in zee ben doe ik moeite alle nachten zoo'n twee of drij uren onder 't stille gesternte te slapen tegen een killig dekplankier. Als 't regent in oliegoed en botten. Weinig rust daarbij 5-6-7 uren per dag en de matrozen rusten er 12 op 24. —

'k Verneem dat de bitterpeeën in de eetwaarkooi ongevonden blijven en gist is er ook niet meer. Dus onge-deesemd brood, onze beste aalmoezenier had zijne hostiën kunnen sparen.

5 Meert. — Warm weder. — Met het rauw zomertenuetje zien we er uit als eene vlucht galeiboeven — Eenigen hebben een nummer op den kraag geschreven om de beeltenis te voltooien. We zeilen toch niet naar Nouméa zeker.

6 Maart. — Dezen morgen om 4 uur den Kreeftskeerkring overgevaren ; dus nog 23°-27¹ van den Evenaar.

Alle twee dagen krijgt eenieder het derde van een kilo's brood... Beschimmeld zeebeschuit a volontate. 'k Heb vandaag 5 uren geslapen en ben zuiver af ; 'k troost mij bij de gedachte dat er in 't Vaderland meer van mijne soort zullen zijn. 't Is immers Vastenavond. — Toch, maskeren mogen wij ons ook, maar enkel als 't regent in gepekt oliegoed. Eene bende lijkbidder heeft er niets aan. —

Studie : strenge heeren professoren en oppassers uit 't lieve Vaderland stopt uwe ooren !! Twee spelen met den hond, drij lezen de gazet, vijf staan aan het bord te sjauwelen, twee slapen, een studeert en zond mij redetwisten raaskelend een tiental over een tal belangrijke zaken als : over den invloed van jongen haring en oude stokvisch op ebbe en vloed.... Allen dompen dat de zoldering er rijp zal van worden.

Ik heb vandaag ook de eerste vliegende visschen gemerkt. 't Is net eene vlucht houtmuschkens die de golven nadeinen op eene lengte van 50 tot 60 meter, eens even ondersoppen en weer voort, achtervolgd door wraatzuchtige boniten en albacors.

'k Rook mijne laatste « Gianaclis » Een kameraad is het

met mij eens dat het oogenblik daar is om de Parabel van den verloren Zoon te herlezen ! ! !

Dezen avond afwisseling in de spijskaart : « Pomme de terre en robe de chambre au pétrole »

7 Meert. Niets in 't zicht.

SPIJSKAART.

—

Boonsoep,
Zeebeschuit met Margarine,
Vooze peeën met patatten à la Naphtoline,
Gezoute pens,
Lauw water à la Goudron.

12 Meert. Nog 3° 3° Van den Evenaer en overmorgen of later zijn we Neptunes kinderen. 't Is stikkend heet. De kaas is afgeslagen. Immers verschillende hebben het haar nevens de kop laten afscheren. Wat een hoop bollekens. We varen nog 5-6 en 7 mijlen.

Nu nog geene haaien gezien, vliegende vißschen in-tegendeel met de macht, ze komen, de sukkelaars, hunnen snoet verpletteren tegen de schipszij soms springen er aan dek. 'k Heb mijnen tand gewet op dien armzaligen lamzoet en wen ik 's morgens wacht heb van 3 tot 8 doe ik regelmatig mijne ronde langs den waterweg.

Met die onverdragelijke hitte loopen we half naakt aan dek, al eene volle week draag ik geen hemd meer, gisteren schrobde er een mijner kameraden het dek in zwembroek.

We krijgen nog twee keeren brood te weke en toen we dezen morgen ongeschilde patatten met twee stukkens spek kregen, was iedereen in den hemel. Armoê ! sta bij !! Moeder zegde soms dat ik tevreden mocht zijn zoo ik alle dagen boter op mijn brood had. 'k Dacht toen waarlijk niet dat die stonde zoo nabij was.

'k Geloof nogthans dat zulk leventje gewoon te worden is.... met veel geduld.... 't zal wel moeten ook, 'k vraag me af wat ik doen zou moest ik na eene reis den Cte de Smet de Naeyer, in de hanebalken trekken. Dat leven en lieven aan land aangenamer is, lijdt geenen twijfel maar « on fait ce qu'on peut on n'est pas des princes ».

Wat is 't warm, 'k zou pot verdekken eene pint willen. « un orge ! un !!... 'k Vrees dat de baas mijnen noodkreet niet hooren zal. — Verleden Vrijdag, rond middag, wyl ik aan 't roer stoud te draaien heeft men aan eenen Franschen stoomboot laten weten dat onzen C. de Smet gaaf en goed voortdort. 't zal misschien plezier doen, wen ze 't nieuws in 't verre Vaderland zullen vernemen.

'k Heb Zaterdag mijn goed gewasschen — sjeemenis

had cols en manchetten, witte hemden en geele kousen in den zelfden emmer te trekken gezet en 't was 'sanderendaags al crème. — Ik wasch nooit geen geel kousen meer met cols en manchetten. — Hard werken is het weekwoord.

14 Meert. — De evenachtslijn over om 12 uren en minuten, 'k ben Neptune's zoon geworden. Plechtig kwam hij aan boord, vergezeld van zijne achtbare wederhelft en zijnen zoon. Dat ik gedoopt ben zal mijn akte bewijzen — gedoopt geteerd, geschoren en herdoopt, 't liep echter nog al flauw af. We hebben er geene roode duit voor gekregen. De matrozen werden gevierd ! maar wij, de vooruitstrevers van de « Expansion Belge » niets — zuiver niets — geen botten, ja toch 's avonds : ongeschilde patatten met een stukje verkenstvet.

Ik heb er eene goede cigaar op gerookt, alles waarmêe ik me troosten kon, en 's nachts van 8 tot 12 in eenen plasregen aan dek geslapen. — Ge moet weten dat men het op voorhand « une splendide fête à bord » genoemd had. Kostelijk die flauw jannen.

— Was er niet te smeeren ; er was toch iets te zien. Een driemaster loefde Noordwaarts; maar 't beste was eene bende zwijnvisschen, dartelend voor den boegspriet. Er waren er misschien wel 100, groote bonte visschen, zwert

kinderen !! Een groote schrobbeesem is mijn werktuig. Ik en wit geplekt, 1 tot 2 meter lang die zich uit het water smeten. 't Krioelde er van...

16 Meert. — Vandaag eten we voor de laatste maal in de slaapkamer. — De eetkooi is immers herklad, Met teljoor, vork en lepel staan we op rei, een voor een om eene schep soep, daarmee naar 't bed of op zijne kleerkamer tegen het tusschendek, en dan om zijne toemaat aanvulsel : vet en twee patatten. Het lauw wáter blijft ons gegund.

Ik was verleden nacht in pyama eene hangmat ingekropen en rond 9 uur werd ik wakker, 't gutste zoo een plasken dat het rouw deed, los door den zeildoeken overtrek der groote écoutille. Mijne borst droop van 't water. Ik heb mijne mat elders moeten ontrollen.

16 Meert. Op 't oogenblik loopen we wel 14 mijlen zoo is het vermakelijk varen. Het schip hangt nog al fel aan bakboord over en 't regent altijd voort ; de lucht hangt er vol was van. Half onstuimige zee, maar puiken wind.

Gisteren avond hong er een hallot rond de maan. We varen Z. Z. W. $\frac{3}{4}$ Z 't is te zeggen kaap Hoorn. De kapitein beloofde : « qu'on y verra son père, savez »

Ik heb veertien dagen bijstudie gekregen omdat ik niet al te ervaren was in Handels wetenschappen : 'k ver-

warde eene charter-party met een Cognossement. 't Is eene gelegenheid om Multatuli te herlezen.

Hegenscheidt zegt ievers : « Misschien verslapt het gevoel ook wel, want zware arbeid en de zorg voor het dagelijksch brood zijn twee molensteenen die evenzeer zachte gevoelens, als warme gevoelens verpletteren » En hij heeft gelijk ; nog dat bij ons, de zorg voor het dagelijks brood, niet in aanmerking moet worden genomen vermits... wij het niet krijgen. Ge kunt de domme verbeesting op ons aller aangezicht lezen : immer een scheldtoon in den mond, ik kan niet gelooven dat ik zelf het nog beseffen kan, dat ik het nog zie, onverschillig aan alles wordt men, onhandelbaar en koud. Geest om te denken is weg ; enkel het lichaam met zijne vereelte handen, bezoolde voeten en straffer spieren blijft : om sterker aan schooten en neerhalers te sleuren, om zooveel slafelijk werk mogelijk in den kortsten tijd te vervullen.

Men wordt er hebzuchtig, stoersch en stout, gemeen als een « Liverpool fellow ».

Beprikkingles alias tatouage. Het schijnt dat een zee-man slecht zonder kan. Die niet een driemaster met voluitgespannen zeilen op arm of borst mag toonen kan toch ten minste bluffen met een anker op de hand, en de

eenvoudigste stellen zich tevreden met het punt van kaapHoorn, tusschen vinger en duim.

23 Meert. Gisteren avond in de studie is er eenen vliegende visch door een patrijspoortje binnengewipt, recht op het schrijfboek van een Brusselaar. De gast sprong op, naam 't vischken bij den steert.

« Mon dejeuner pour demain » dacht hij hard op en fier was hij de studie uit.

Het is stikkend heet ; in de klas merkten we daarstraks 31° op en in de eetwaarkooi moet het wel 45° wezen ; in elk geval, 'k heb er gezweet dat het water me over den rug dreef, goed dat gedroogde appelen, pruimen en amandelen 't gemoet wat opbeuren en... den honger wat stillen.

De heeren officieren hebben 't gevonden : de gestrafte cadetten, buiten tellooren wasschen en 't vuil geroezemoes doen, moeten het gezouten vleesch en de eetwaar uit het proviand luik halen. Ze weten misschien niet dat het eene gunst is, waar iedereen naar haakt. 't Is immers het eenigste middel om zijnen honger aan wat lekkernij te stillen. —

Ik val dagelijks regelmatig een of twee maal tegen dek maar het doet nooit zeer genoeg om van 't werk ontslagen te worden. Ik begin waarlijk te gelooven dat ik niet

straf genoeg ben in carotten trekken. We krijgen wat meer eten. Eén geluk, — maar toch vervliegt de tijd lijk rook ; het is een dompelen dag in dag uit zonder einde, maar bliksemsnel. Ik besluit er een gevolg uit van 't gewetenlooze wroeten,

24 Meert. — Vandaag met patatten uit het luik te halen heb ik eenen vinger gepletterd tusschen eene talie. Twee dagen rust.

25 Meert. — Een uitgehongerde zeevogel heeft zich dezen morgen laten vangen. Gansch zwert was hij met eene witte kuif, 'k zie ook in den almanak dat het vandaag Onze lieve Vrouw boodschap is. Ik heb het er wel niet fel aan gewaar geworden 't zal maar een collegie heiligendag geweest zijn.

26 Meert. — 'k Ben baas van 't kot. 't Is Zondag en we hebben ondereen gelutteerd. Dezen morgen den steenbokskeerkring overgevaren. Twee topzeilschoeners volgen denzelfden koers als wij maar we halen ze in. De zee is nogal hol en 't schip rolt fel. Dezen morgen heeft de zee mij eene onaangename poets gespeeld. — 'k Rolde eene streen zeilgaren op eenen bol maar ik had zonder mijne schoonmoeder gerekend. Er kwam eene baar gerold, 't schip sopte den boeg onder : de jongen was vogel : zeilgaren, keggen, presenning, luik en cadet,

't lag al te polsen in den waterweg ; zoo een tonneken zeesop over uwe hespen ! ik mag u verzekeren dat ge er maar nat van daan komt.

De wind is om, en met eene Z.O. bries loopen we recht op Brazilie's kusten

30 Meert. — Half-Vasten. Felle bries die ons recht naar kaap Hoorn blaast ; 't schip liep om 8 uren 13 knopen en half dat is 25 kilometers per uur. 't Gaat al goed.

31 Meert. Sedert ons vertrek uit Madeira ben ik kladschilder. Ik moet vakman worden. Ik heb al gedacht, zoo onze weerkomst met den zomer moet plaatsgrijpen, dat ik me bij een decoratieschilder monster als façadeklach.

1 April. Bullen Potverdekken. dezen morgen over stag geloopt en we klimmen noordwaarts.

Zoôt stuurman ! De derde officier melde om 3 uur dezen morgen eene steertster.

't Was jandorie de maan die sikkelvormig opkwam, en 't was... de 1 April. Sedert eenige dagen hebben we het zuiderkruis in 't zicht. Het weder wordt kouder en slechter. Bovenbrams en grietje zijn geborgen, de eerste maal sedert ons vertrek.

2 April. 't Schoolschip ligt op hoogte van Montevideo, eene beloofde aanlegplaats. Salut !

Het schijnt dat de Wereldtentoonstelling van Luik vandaag hare deuren opent. Het moet er plezieriger wezen als hier : des Zondags in de masten koekeloeren of aan brassen sleuren. 't Is misschien om den memel uit de pooten te houden.

In den voormiddag vaarde ons aan d'einder een stoomboot voorbij.

Vandaag wacht van acht tot twaalf, 'k had ze toch liever in een Antwerpsch café, met een demi voor mijnen Smikkel.

4 April. 39° Zuiderbreedte. De eerste albatros deint de golven na. Gisteren ook polste er eene groote koper-groene schildpad langs de bakboord zij. Veel werk gehad dezen nacht en nog meer regen, 't gezeever was los door het oliegoed getrokken. Het is 's nachts ook al ter dege frisch. 'k Heb er hemd en kousen op aangedaan.

Vuil werk dezen achtermiddag : rotte patatten uit het luik gehaald. Walgelyk ! Pest ! De matrozen zouden weigeren het te doen, maar dan zijn er nog 28 cadetten, of zouden die 840 franken betalen + 700 fr. zakgeld, kleergoed enz. om enkel de eer te hebben tellooren te mogen wasschen, het dek te bezalmen, en als schotelvod te dienen van 't scheepsvolk ?

7 April. Niets aanmerkenswaardig, 's nachts redelijk goed varen, maar 's daags boutstil. Veel deining. Ha ! Deze week heb ik mijn botten geschuurd. Lampentrimmer gespeeld ! 't Is geen slafelijk werk. De bekken afscheren en de bollen vullen, ... zooveel mogelijk zonder glazen te breken, want die worden schaarsch aan boord. Men lapt ze zoo best mogelijk met een stuk papier, in geval het papier het glas niet heel en al vervangt. Het is maar eene sombre studie ofte leeskamer met papieren lampglazen.

Te lande rekt men van 7 tot 7 dagen, met dag en nacht ; de Fransche omwentelings almanak ware hier even goed in voege gebracht : maar decaden waren nog te schoon. Gij allen, slaapt 's nachts en rust uit den 7^{en} dag, hier klimmen maan en zon elkander op in eentonigen slenter en de donkergrijze dagen verdompelen in pekwerte nachten $44^{\circ} 23^1$ Z. $62^{\circ} 57^1$ W.

10 April. — Gisteren avond dartelden bonte zwijnvisschen rond de boot, prachtige beesten, dik en rond, toch deftig en zwak, spijt genoeg dat den goeden wil om er een te harpoenen maar slecht bekroond is geworden.

Gisteren was 't Leopold's verjaardag. Ik heb een Te Deum helpen zingen te zijner eer. Hagelwitte zuivel-

zuivere Kaaphoornduifkes zwenken rond het schip — ook blaasde er dezen nacht een walvisch.

11 April. — « Land ! land ! Europa juicht, een wereld is ontdekt ! dat was geloof ik volgens Ten Kate naar Cas Delavigne Columbus' kreet toen hij een der Antillen in 't oog kreeg. Met eene Noord-Ooster bries loopen we de « Kaap der Drij punten » voorbij. De kusten van Patagonië dagen aan stuurboord op, en rond den middag bemerkt men een driemaster geankerd in Port St Julien.

12 April. — Twee maanden uit het Vaderland vertrokken. Dat woordje « Vaderland » wekt in mij eene gedachte op. Ik geloof om vaderlandslievend te worden dat men ver uit 't land moet gaan, ofwel veel over vaderlandsliefde moet hooren spreken, of nog veel inbeelding moet bezitten ; zóó kan een dichter zijne harp doen trillen, een toondichter nieuwe klanken scheppen, — een oorlogsman zijn bloed ten beste geven ; — een zeeuwan of een moedwillige landbanneling naar zijne moederstad, naar zijn land haken.

De matrozen beweren dat het weder ongelooflijk voordeelig is, de Westerwinden komen af — morgen liggen we wellicht voor de straat van Maggelaan. Ho ! waren we maar gauw te Valparaiso om nieuws te hebben. Te huis zal men wellicht al dikwijls op mij gedacht hebben

met de Meertsche buien en Aprilsche grillen en zeggen dat we nog geen schijn van storm hebben gehad. Eene felle bries mag men toch geen slecht weder noemen.

13 April. — Dezen morgen wees den barometer « flying storm » maar 't beest doet op zich wachten, eene goede bries, veel gestamp en gedans maar toch is 't goed zeilen. Men moet toch ook rekening houden met de breedte want de luchtzwaarte drukt in Zuid-Amerika nog al fel. Zoo kan men ten onzent 776 mm. als middelbare drukking aanschouwen maar hier kan men zonder vrees van 755 tot 749 dalen. Het zijn zelfs gewone drukkingen.

Wat mag er 't huis zoo al zijn voorgevallen. Ik ben nieuwsgierig, zeker ; maar soms bang....

Dat is de plaaggeest, maar de tijd vliegt voorbij. Ik weet nog goed dat aan 't collegie de dagen zoo eeuwig lang duurden, waarschijnlijk omdat ik te veel tijd had, om de dagen lang te vinden.

14 April. Dezen morgen om 8 uur Staateneiland in 't zicht. De bramzeilen ingehaald Brr ! wat is 't koud. Ik heb een kaaphoorn duifke gevangen, 't beestje eet vleesch maar kan van dek niet meer, ook vloog er eene vlucht groote eenden.

Ik heb eene pots verloren op de voorbovenbramra of

het frisch was daar boven, bijkans zonder leer van daar hoog naar beneden gekomen Goed dat ik me aan een paard kon vastklampen of 'k had van 40 meters hoog op dek ef in zee terecht gekomen en met die kou zou ik toch niet geern verhuizen en ik heb aan boord al vagevuur genoeg.

De beste slachter van boord, heeft dezen achtermiddag een verken mogen dood doen, maar dat is voor de achterheeren. Uiterst voordeelig weer om zoo een beest in de kuip te steken.

Brood krijgen we in langen tijd niet meer, 'k sop mijn beschuiten in 't schotel water en ik bijt er nog al gewillig door.

16 April. Zondag en kaap Hoorn, dezen morgen sneeuwde het. Schijën volgen elkander op. De stoof brand op zijn beste en 's nachts gedurende de nachtwacht mag er altijd een van ons het ding onderhouden, maar immer 6 man aan dek. De matrozen luierikken in hunne kooi ; natuurlijk. 's Nachts herbakt men eene beschuit in eene blikken schotel. Het trekt van verre op eene wafel maar men verteerd er geen twee. Ik zal van 't jaar een kruis over paascheieren kunnen maken vrees ik, maar dat is 't minste, gaf men ons al maar genoeg eten.

17 April. Een molly hacock gevangen, hij meette 1 m.

78 vlucht. Ik heb er een broksken van geëten maar het is traanachtig, taai. Diego Ramirez hebben we achter rugge.

21 April. Goede vrijdag, vandaag voor de eerste maal soldaten in de marszeilen gereefd slecht wêer, fellebries en gefluit, veel regen : thuis heerscht er die dagen, eene doodsche stilte, eene matte killigheid onder de zwaar-gebeukte kerkgewelven : de stemmen van 't oxaal klinken zoo hol, half akelig dacht me altijd, in daverend echo weg stervend, geen orgelgedreun, geene afwisselende, melodische gezangen, sleepende psalmen, triestig klagende versetten leize wegstervend en 's avonds. stille aanbidding tusschen de witgekalkte, slecht verlichte kerkmuren druipend van ziltigheid : die in schitterflikkende hoekstreepkes van de klamme wanden drijft. Een raar geschuif van stoelen. prevelende lippen en hier en daar een paternoster, rakkerend over een berden kerkstoelblad... 't Was of een diep ongeluk de gemeente dan getroffen had, want ieder is droefgestemd, denkend stil, aan 't lijden van ons Heer, die ginder aan kruisaltaar aan het schandhout hangt wijl zijne dikbestofte peesachtige lenden dansen, flauw geschaduwd door een tiental knetterende waskeerskens.

22 April. — Stormachtig sedert gisteren. Het dek is gestadig door machtige baren gekeert. Men moet al

tamelijk zeeman wezen om bij zulk een gerol en gestamp de immer nieuwe loodlijn te vinden, die uw corpus weerhoudt van den bakboordschen waterweg tot dien van stuurboord te rollen.

23 April. — Paschen ! sneeuw en hagel, 'k was dezen nacht maar slecht te poot, zoodat ik twee keers gevallen was. Ik ben toen naar mijn bed getrokken en dezen morgen kon ik mijne oogen niet gelooven dat ik mijne botten nog aan had. Toch heb ik van 6 tot 8 met beesem en opneemvod gespeeld. Gedurende den dag brassen ! 't Was Paschen !

24 April. — 2de Paaschdag. — Gisteren heb ik mijnen Paschen gehouden, wat eene vreemde mis. Begijntjens en kwezeltjes zouden er de handjes van bijeen slaan. Zeggen dat ons Heer, hier aan kaap Hoorn, bij zoo wat 58° Z. in de slaapkooi der cadetten, op 't schoolschip is komen te verrijzen. Ik beken rechtuit dat zoo eene gelezene misse, ver onder Zuid-Amerika, opgedragen op een berden vierstaander, bij half onstuimige zeë in eene slaapkamer, meer indruk op mij heeft teweeg gebracht dan een plechtig offer opgedragen aan een Groot Altaar, met begeleiding van zware orgelpijpen en muziek van Beethoven of Gounod.

Vermits ik tijd heb, ga ik eens trachten een schoolschipsch vreetmaal weer te geven :

Tegen één uur komt de bende uitgehongerde cadetjes razend en tierend in de eetzaal ? binnengestormd. 't Is of ze Ratisbonne gingen innemen. Elkeen is voorzien van 't noodige gerief of liever men brengt mede waarover men beschikt. Zoo zijn er die nog wel eene vork hebben, maar ééne lepel moeten derven, voor andere is het tegenovergestelde dat in fout is. Verbeeldt u, meer dan één, ik onder andere, hebben geene teljaar meer. En hier valt er juist niet de meid achter 't hoeksken te zenden. Aan elk vraagstuk is er eene oplossing ! ! zaagde in den tijd mijn achtbare Heer Professor, en 't was al gauw gevonden.

Blikken doozen, plata tinnen zijn er genoeg. Men scheert ze zoo best mogelijk af en men slaat er een fabriekmerk in, zoo niet ware de onvoorzichtige s'anderendaags in den zelfden nood.

Maar, daar gaat het deurtje der keuken open ! een aangename reuk van kokend vet, gezouten vleesch, opgelegd hooi boonsoep, enz., komt de neusgaten prikkelen. « Un potage pour sept » ! en de jongen die van week is komt met eene groote waschkom af, vol boon- of erwtsop Pollepels herrinner ik me niet ooit gekend te hebben

maar wie doet wat hij kan, trekt zijn plan : eene blikken kroes of een platadoosken zal het noodige werk ook wel verrichten.

En daarna het overschot. Het ruigste vleesch dat ooit een Amerikaansch beefpacker in doozen heeft gestoken, 't Is alles « Made in Chicago ». Daar komt ge zoo al in tegen, blauw-groene buikpens, vettige stukken huid met lange haren nog op, heele verkenssnuiten waarvan de twee ronde neusgaten u als verveerlijke oogen bekijken, tot het rare stukje mager : 't heeft al de karakteristische hoogroode kleur van bedorven, rot vleesch.

Zoolang er nog verzeerde aardappelen zijn, krijgen wij ze ongeschild, zoo men het gespoten koren dat we 's morgens krijgen er ook wilde onderstompen, en het een verken voorzetten, het beest zou er op verzinnen, wij cadetten van het Belgisch Schoolschip, zijn er op verlekkerd, op verliefd.

Als legumen krijgen we ; krolkoolen, witte koolen, zwerte (roode) koolen, spinazie, pèen, snijboontjes, en prinseskes, allen gedroogd, allen even fijn, allen even roemzuchtig strevend naar eenen algemeenen hooi reuk en toemaat smaak.

2de Paaschdag en honger geleden, eene schotel die van de officierentafel terugkwam, werd ons voorgezet : een

koud mengelmoes van opgelegde kreeft, patatten, princessen en gerookte tong, daarbij gedroogde appelen, rozijnen, pruimen, appelmoes, witte suiker en dat alles werd verslonden. Een bedelaer zou men het niet hebben durven aanbieden!! en de hongerige leeuwken, 'k wil zeggen cadetjes, sloegen er met vollen klauw : hand in en zoo vreetten ze het op. O tempera ! O Mores ! Associato haec intelligit, legati vident et tamen crevèeren van honger. Och laat ons troosten ; dezen morgen om 4 uur kregen we Diego Ramirez nog eens in 't zicht, we bevinden ons juist opdezelfde plaats als over eene week Oosterlijke winden deden ons tot aan den 61ste graad dalen en 'k vraag me nu af of we op zoek zijn naar de « Expedition Charcot ».

26-27 April. — Storm, alles uitgehaald op 3 marszeilen en een fok na, veel gefluit, gehuil gedans en gehots. Nieuwe schijen alle vijf minuten, rollen tot 40° van boord tot boord ; al mijn goed is doorweekt, doorsopen van zeewater en stuifregen.

Donkergrijze, triestige eendelijke lucht ; zwaar zwerte bolbuike buiwolken rennen onstuimig door 't grauwe zwerk 't zuid zuid oosten in en zwert zwoegt de doldeinende zee met machtige baren, witgekopt die opzweepend regenstuiven, kolken dansen, neerkletsen,

openspattend, hotsend schuimklotsen wyl afschiftende waterzwansels het dek zuiver rollen.

Hagelblanke albatrossen en zwertgezwerkte molly hacoeks, slieren in deftige wendingen de rythmeerende golven rakelings na, klimmen met trage zwingslagen ietwat tegen de strenge bries in en zwenken kort, weer de golven nadeinend terug in 't zog van het schip.

Dweers voor, boven d'einder, noordwaarts ligt Diego Ramirez log, verdoomend in grauwdonkeren nevel. We hebben drij dagen lang geene klas gehad, misschien omdat de heeren professoren het aan de maag hadden met het slecht weer, maar deels toch ook omdat er te veel werk is. 't Is een onafgebroken : Werda ! All hands on deck.

1 Mei. — Het stormen dat ietwat verandering in ons gemeen leven gebracht had, is uitgeblazen en de slenter de vervelende, de alledaagsche, draait opnieuw zijn triestig piepend orgel.

6 Mei. — Op hoogte van Valdivia ! 't Is een slakke kruipen, een schildpadrennen. Fleps kletsen de zeilen bij 't gestamp van het schip ; nog is de wind niet straf genoeg de spannen bol te blazen.

7-8-9 Mei. — Eeuwig vervelende kalmte. 2 Knoopen. 'k Heb sinds 86 dagen geen bier meer geproefd, veel hitte,

koû, honger en dorst geleden, en 't zou mij niet verwonderen zoo er meer dan een in Valparaiso deserteerde. De officieren beloven van nu af den hemel voor het naaste jaar. 'k Vrees : een hemel op zijn schoolschipsch. Men verbetert ietwat het eten, waarschijnlijk omdat de klachten zouden vergeten zijn tegen we in Chili aankomen. Ge kunt niet gelooven hoe ik naar nieuws snak. Gave God dat we er al gauw waren. Dien dag mag ik aanschouwen als de vrijmaking van mijn wezen na eene drijmaandsche slavernij in een negerschip.

13 Mei. Op 15 mijlen van Valparaïso. Het noodlot vervolgt ons tot in de laatste uren. Het schip kruipt als eene weekluis over een versch geteeden presenning.

15 Mei. Valparaïso ! veel werk, nog geen tijd om 't gelukkig nieuws van magen en kennissen te lezen.

17 Mei. Redding van 5 hombres die eetwaar droegen naar een stoomboot door Kapitein Cornellie, stuurman Wenmaekers en eenige matrozen. Het bootje der 5 sukkelaren was omgekanteld en vier zaten schrijlings over de romp en één zwom rond in eene reddings boei. Ik ben jaloersch als een afgedane vrijer, dat ik niet bij de redders ben.

Slecht vuil grijs weêr, al zoo onstuimig dat ik het

ooit zag. Een stoomboot die van anker geslagen is heeft de hooge zee moeten aandoen.

18 Mei. De cadetten hebben een toertje in de stad gewaagd onder het wijs beleid van Meester Jules G... Het schijnt dat de tol hier genoeg opbrengt om de inwoners van de lasten te ontslagen. 't Is 's lands kisten vullen op eene andere manier.

• Vuile stad, slijkachtig, modderpoelig. Op de Piazza Sotomayor, bij het inkomen der stad, rond het standbeeld van Arthuro Prat lagen heuvellijk van 2 meters hoog, en ik weet niet meer in welke straat er twee doode ratten lagen te rotten, verstikt in het modder. Verwondert u dan dat alle slag besmettelijke ziekten bestendig in de stad heerschen. Op het oogenblik zijn het pokken en typhuskoortsen. In Viña del Mar, eene voorstad, seint men zelfs een geval van pest; 'k versta zeer wel de dokter die de bemanning pokstof inente eer we aan wal mochten! De stoepen zijn afgedamd met zakken vol gruis omdat de stortregens, die van de hooge het zand naar de lage stad kruitten, de kelders niet zouden onderspoelen en vol zavelen... Bekent met mij « que cela ne vaut pas l'amour ».

De koffiehuizen zijn schaarsch gezaait, men verkoopt er bier van Valdivia, Pisco de Uva pastella, een soort

genever met vanillesmaak, chi-cha, een frische donkerbruine drank, mengelmoes van citroen, rhum, vanille en 'k weet niet wat. Men verkoopt er ook een soort Cognac maar hij is de « Fine Martell » van aan boord niet weerd, benevens alle mogelijke American drinks, ginn, whisky, gingerale enz.

De lossers is een lui en vuil volk. Hun eten wekt uwen eetlust maar half. Calebassen, patatten en spaansche peper met warm water. Soms zwemt er eene koerib in.

Spaansche peper of ajuin kunnen zij niet missen. Een boterham met spaansche peper, soep met spaansche peper en ajuin ; vleesch met nog eens hetzelfde ; 'k heb me al eens afgevraagd wat de vrouwen en lieven van die heeren daarover moeten denken. Misschien doen ze hetzelfde ?

Ik schrijf : die heeren, en inderdaad komen ze geene kolen lossen met witte fijngestreeken borsthemden, geele of verlakte schoenen, manchetten, cols tot zelfs een gestijfselden crème gilet, of ze het in hunne bovenkamer hebben ! Wij zijn bedelaars vergelijkt bij die fijn afgeborstelde hombres, wij, barrevoets met ons mager tijken vest en broekje, wapperend om de beenen, ver-

sleten en gelapt met groote zeildoeken spieën en broek stukken... als 't hemd er niet doorsteekt.

5 Juni -- Vandaag 20 jaar oud ! Waar en hoe een mensch oud wordt ! Weet ge wat ik te dier gelegenheid mogen doen heb ? 's Nachts waakwacht gehad van 2 tot 3 ure. Te zessen opgestaan, eene half uur gefoimpt dan geschrobt tot achten. Droog brood met koffie. Van kwaart voor negen tot 1 uur zonder oponthoud ciment gelost ; 300 vaten versleurd van 180 kilos elk.

's Achtermiddags ja ! toen had ik een puik werkje. Om 2 uur daalde ik met een kameraad in den frischwaterbak neer, een groote stalen bak waarin een valsch schemerlicht komt door een gat, waar men doorkruipt als men broek en hemd uitdoet. Gansch bloot dus, gewapend met krabber en borstel hebben we die doffe ijzeren kist ontsmet : ik wil zeggen, het ijzermalig water dat er nog in stond, uit geschept, de wanden afgekrabt en dan alles met ciment bestreken.

Maar mijn kameraad dié om een ander peerken gegaan was liet zijn oliepotteken vallen in den tank er nevens die nog half vol water stond. Crimineel ! en 't is het eenigste drink water dat er nog aan boord is. Ga nu toch eens tegen de stuurman vertellen dat er een lampken in dobberd en de olie vlot ?

Wacht, zeg ik hem, vertel er niets van, ik sta toch in Adamstenuetje en 'k zal maar eens duikelen.

Maar er was niets aan te doen en hij ging de stuurman vinden. Ik ook deed mijn gedacht en 'k haalde er 't lampken uit.

Mijn ongelukkige kameraad kreeg daarop eene schrommeling Con Brio, en ik kreeg een paar oogen die wilden zeggen: Wat hebt u toch weer gedaan Lomp getrek.

Om 6 uur zag ik het daglicht weer.

6 Juni. — Ah! dat is wel, er zijn nieuwe lampglazen aangekomen, ik geloof niet dat er in onze vertrekken nog drij waren die niet met papier aaneen hielden, als het papier het glas zelf niet vervong. Men trachtte wel een soort lampglas te maken met eene lege flesch « Eau de vichy » maar het glas ervan is te dik en ze springen nog denzelfden avond.

Die we gekregen hebben dus, kosten naar het schijnt 80 centavos, en 't zijn toch ook maar flesschen, zonder toot en bodem. Eene glasblazerij zou, geloof ik hier fortune maken.

De gaz ook is er duurder als bij ons: 28 centavos de m³.

Onze oppasser, spant alles in 't werk om 't schip te mogen verlaten. Dat ware eene verlossing voor ons!!

Verbeeldt u, gisteren nog had men in 't bed van den armen duts een zeeegel geborgen en ik hoor vandaag plannen maken over eene levende krab, de weinige haren die hij nog heeft zullen er grijs van worden, spitsige sukkelaar!

Een der officieren (die niet met Commandant Fourcault te vergissen valt. Het verschil is te groot) heeft nog eens laten zien, wie en wat hij is: Een Brusselaar had onmoedwillig natuurlijk, een touw losgemaakt dat de brug weerhield die van het wandeldek naar het huis loopt. De brave stuurman V. Z., die juist voorbijkwam kreeg ze op den kop. Het was een gewicht om een man te dooden, want had de stuurman eene dweersche hand grooter geweest, het had dien goeden man zijn leven kunnen kosten.

Zulke onvoorzichtigheid verdiende eene voorbeeldige straf en de jonge losbol heeft ze ondergaan, maar stelt u de Rosgesnorde voor, die met oogen lijk bliksems — ze maken toch zoo weinig indruk — uit zijne kabien komt gesprongen 't nieuws verneemt en begint te schellen als als een vischwijf: « Assassin! *Homicide par imprudence* que vous êtes là. » Zijn geliefdkoosd « b. s. of a. b. » « die ooit gevaren heeft verstaat me, » bleef achter.

De zee is wat holler vandaag en ik heb fel moeten roeien om de officieren aan wal te brengen.

11 Juni. — Pinksterfeest — Donder en bliksem, wind en hagel, stormweer. De chiliaansche overheid is den redders der 5 hombres medaliën komen opsteken, en diplomas overhandigen.

Het liep alles op zijn beste af, zoolang ze op ons schip waren, alhoewel reeds meer dan een tegen de zeeziekte wrong, maar toen het afscheidsuur geslagen was moesten ze in een klein plezierbootje, en zoogauw zonk hunnen moed in de schoenen. Wel twintig man, met gebogen koppen geel als eene bannaan rond de basteneering, tranen schreeuwend niet van aandoening wellicht, ontlasten hunne maag, zieke photographes, onpasselijke land-officieren, kermende stadsoverheden en lachende kadetten, nog een roepen en handklappen en groeten, maar meer dan een bleef aan de overzijde in een flauw « Evviva » steken.

17 Juni. Vandaag is er een Cosmos binnengeloopen die van Antwerpen komt. 'k Verwacht brieven.

We hebben Belgie's 75 jarige onafhankelijkheid gevierd in eene Belgische wevery te Viña dell Mar gelegen. De fabriek is nog niet lang in gang. Belgische werklieden

zijn van Moen tegen Kortrijk gekomen om den Chilianen in het vak te onderwijzen.

Viña del Mar, op 6 kilometers van Valparaíso is een aardig stadje gansch in nieuwen trant gebouwen. Daàr hebben de kopstukken van handel nijverheid en politiek hun buitengoed ; wittelieve villas en vriendelijke hovekens nog al schaarsch gezaait, alles nog onafgewerkt, jonge boompjes langs de breede wegen, nieuw aangelegd ; het kwam me voor als eene jonggekweekte badplaats tegen het Noordzeestrand. Maar er kan iets moois van geworden.

De Heer Bestuurder van de Belgische fabriek ontving ons op zijn beste, en na eene wandeling door het uitgestrekt goed, werd er eenen beker bruisschaert geledigd op België's 75 jarige Onafhankelijkheid.

22 Juni. Daar heb ik mijn best mogen doen. 't Is Zondag en de meeste vrienden zijn de stad binnengekomen. Geëlvn bleven we aan boord, deels gestraften, maar meer nog wier fondsen laag stonden. Aan boord blijven is vervelend, eene stad rondjorren die niets eigenaardigs aanbied is nog erger, maar iets uitsteken om de schoolschipsche eentoonigheid te breken kan er door.... We waagden dan een roeitoerken in de baai, met de toelating van de overheid, natuurlijk, zoo lijk we waren

in flanellen hemd, pots en aschgrauwtenuetje. Na twintig minuten roeiens waren we uit de baai, een soort fjord binnengeloopt zonder aanlegplaats, hier en daar met eene onderzeesche rots begunstigd, maar de bekoring en het doel waren eene herberg tegen het steile strand gebouwd. 't Gevaar was ernstig daar de tij opkwam maar bier en pisco zou een mensch doen verongelukken. Op eene vijftig meters van wal sprongen we getweeën 't water in en zonder veel moeite geraakten we in de kroeg. 'k Heb ooit nog latijn geleerd, mijn kameraad ook, juist genoeg om ons in 't spaansch niet te laten te foppen, en voor vier pesos kregen we twee flesschen pisco klaar. Maar ons gebrabbel had misschien wel tien minuten geduurd en moeder de zee, schoonmoeder is beter, was boos geworden omdat twee harer zoontjes ze geërgd hadden. Flink kwamen de baren aangerold dat ze schuim spogen. 't Was om in 't haar te krabben van 'k weet niet wat doen, en onze armzalige mosselbak dierf het spel niet meer avonturen. De voorsteven was al ingedrukt geweest door een schijnheilig rotsken dat enkel van tijd tot tijd valsch zijn afgespoeld kopken liet zien en God weet hoeveel er nog van die soort gezaaid lagen. 'k Heb later 't mysterie niet trachten op te lossen. We zaten warempel in nesten... Ga nu toch eens naar

de stad met zulk een nat paksken aan; en 't was strak een volle uur ver. Kans van tien keeren aangehouden te worden als straatlooper, en wat zou er ons aan boord te wachten staan, 't was een onuit te wisschen schandvlek op de eerste bladzijde van Belgisch Zeeboek en voor ons minstens veertien dagen schotels wasschen, W. C. uitschuren, kolen aandragen en Zondagsch thuisblijven. Voor mij was er maar eene uitkomst 't bootje wenken dat te dansen lag als eene noteschelp en op Gods genade aan zich werpen in de armen van 't bellemerende sop. 'k Heb er mijne pere aan gezien met in eene hand die flesch pisco (die hadden me natuurlijk niet opgeofferd) en plonsen en hijgen en zout water spuwen. Wij geraakten er toch, maar niet zonder moeite en ik zie nog mijn kameraad blazend als eene zeemeermin de hand aan de achterplecht slaan zonder op zijne flesch te letten. Ezel ! Wilt ge gelooven, dat ik er van zweette ; gauw broek en frak uitgetrokken uitgewrongen, weer aangeschoten en rij op ! Dat was goed afgeloopen zult ge zeggen. Neewel ! Nu was de achtbare oppasser langs dien Moembrillo gewandeld juist op 't oogenblik dat we ons best aan 't doen waren, en hij had het goed gevonden het aan de bazen te gaan vertellen. Nu 't was toch een important man ook : oud onderofficier der piotten,

schermmeester, de snor à la Guillaume II, niet veel haar op zijn kop, eene streep op de mouw, en een kruis op de borst van 15 jaar bestendig rentenieren en nog al iets in dien aard, en daarbij sprak hij een taal of vijf net zoo goed als gij en ik, mijnheer : Watblief ?

23 Juni. — Veertig dagen in Valparaiso. Ciment en cokes zijn bijkans gelost maar 't schijnt dat we hooi en bier voor lading krijgen. Bier ! Ik weet niet hoe onze commandant zulk kargezoen durft aannemen.

29 Juni. — Ik zal nog op de sukkel geraken. Ik heb nu twee dagen koorts gehad, maar 't is zoo belachelijk ziek zijn wen de anderen hard moeten werken. Toch al vijf dagen dat de tongen, rumstacks en langousten mij niet smaken

.
2 Oogst. — We liggen voor Iquique. Ik heb vandaag het hospitaal verlaten na 33 dagen typhuskoorts. Ik kan nog wel niet gaan, maar ik mag niet meer in de ziekenkamer blijven omdat die moet ontsmet worden, anders krijgen we quarantaine.

Iquique. — De reis van Valparaiso tot hier heeft juist 14 dagen geduurd. 200 ton steenkolen moeten hier gelost worden. Mijne kameraden zullen het hard hebben. Hoe eerder los, hoe eerder thuis, en dat geeft moed.

Ik ben nog eene gansche maand van 't werken ontslaan.

Armôe, diepe armôe, kale bergen niet zeer hoog die hun afgeronde koppen toch in de wolken steken. Geen grashalmpje, geen boomke ne voet hoog. ja toch, op de openbare plaats, vóór het standbeeld van den nationalen held Arthur Prat, vier dwergaraucarias, die men met gedistilleerd water in leven houdt Houten huizen, houten stoepen, en nen hardgestampten grond; noch witten, noch rooden steen, alles beklad in wit of grijs.

Vooraf fransche en duitsche zeilschepen in de baai. De « Union » van Bordeaux die ons daags voor onze aankomst voorbijliep ligt binnen, niet ver van ons. Een stoere vent die kapitein. 15 meters voor den boegspriet sneed hij onsden weg af in volle vaart. 't Was fransch, gewaagd, maar het wierd fel geerngezien.

Morgen ochtend worden we naar Caleta-Buena geslepen, eene kleine nitraat haven op 18 mijlen van hier (30 kilom.)

6 Oogst. — Een touwboot « Luz » genaamd, die ge in den zak kunt steken. 't Schip drijft ne kilometer per uur voort.

8 Oogst. — Zelfs op zee geniet een zieke mensch van voorrechten. Zoo kreeg ik vandaag melk van 80 centavos

(fr. 1.45) de liter. De eieren kosten fr. 0.24 en een graankieksken komt op fr. 3.50.

Ik verneem zoeven dat Valparaíso ondergeregend is. Op de Piazza Sotomayor kon men duikelen tot 2 meters toe. Mr Ingenbleck schijnt erg ziek te zijn.

13 Oogst. — Caleta-Buena ligt niet verre van de Peru Kuste en vóór den oorlog van 1879 tusschen Peru, Bolivie en Chili, waarin Arthuro Prat de overwinning met zijn leven betaalde, hoorde het toe aan Peru ook. Rotsen met vosse lava oversmeten, door de zee uitgebeten, krioelen van groene hagedissen, 30 centimeters lang.

Neuswijzige pelikanen en vlugwiekende fragatten draaien in de lucht. Hoog boven de bergen zeilt er een zwarte condor. Vijftig, honderd zeehonden misschien zwierslenteren door sardinenbanken. Duizenden, miljoenen van die beestjes vinnen, opeengetast, op een meter diep in 't water dat er zwert van ziet. Om u een denkbeeld te geven. Op één morgen vongen we er gevijven meer dan 470 en zonder aas: Een haaksken aan een koordeken in 't water gesmeten, opgesnukt en raar was het er geen, dikwijls twee in eens. Arme Mr Ingenbleck, hij is gisteren avond bediend geworden van de H. Sacramenten. Hoe een zoo sterke, kloeke man op eene maand kan achteruitgaan. Typhus, decubitus, en

fel op de longen dat de dokter voor zijn leven vreest. En zeggen dat de man maar eene maand getrouwd was voor hij vertrok. Ongelukkige vrouw !

27 Aug. — Binnen 8 dagen vertrekken we uit Caleta Buena naar Antwerpen. — Nog al een zieke : de donkeyman verslapt en wordt mager met den dag. Zou hij soms geene tering hebben.

28 Aug. — Ik verveel me om er bij omver te vallen en Caleta heeft maar half aantrek voor mij. 'k Moet 's morgens alle dagen aan wal gaan om de zakken te markeeren, daarna doe ik eene wandeling in de rotsen.

3 Sept. — Morgen vertrekken we. 'k Ben hersteld of toch 't scheelt niet veel. — Mr Ingelbleck is nog altijd op zijn uiterste, — en het eten van op zee zal hem waarschijnlijk niet verbeteren.

We zijn naar Agua Santa geweest, een dorpken op 45 kilometers in het binnenland, en hebben er zeker het vriendelijkst onthaal ontvangen dat een vreemdeling van Engelschen verwachten kan.

De ijzeren weg bracht ons in buitengewonen trein langs Carmen tot Agua Santa. Vier treinen met kolen geladen volgden ons op : het was een hijgend stijgen der lokomotief langs steile hellingen, een hotsend gebotter over gleufbruggen door de vale kale Pampa. Tegen

den blauwen hemel in de verte soms sneeuwbergen ; de eerste Anden van Peru. Langs het spoor, hier en daar, een houten Kruisken ; daar was er een mensch verongelukt. Hoog boven blauwgrijze rotstoppen zeildraaien zwarte condors, verlaten, azend op hagedissen -- en ééntonig slingert de machien langs vosvale hellingen aflopend, met rotspuntjes uitkeggend als aloude menhirs half begraven in rostigen zavel. Beneden in het dal, witte zout streepkens den ravijn opklarend, overschotten van vroegere beekskens misschien, lange uitgedroogd, opgezopen door de zinderende zonne, hoog in 't eindelijk blauw geluchte, als eene groote bliksemstralende koperen schijf verzegend, tot zand verpulverend, rosbrandend.

Stillekens komt men aan uitzaadvelden hobbel de sobbelige akkers, wit en zwert en vos geplekt doorwrocht en omwroeteld met putten en heuveltjes, en welhaast dan Agua Santa met een daverende zonne boven een cementwit plein met armzalige, leeggedekte huizekens in hout of zinkplaten afgeborduurd. De Heer Humbertson, bestierder van Agua Santa, Primitiva en Josefina, drij bloeiende saleterias onthaalde ons ten zijnent : een wat beter uitziend groengeverfd huis — Na eene verfrissing gingen we naar de fabriek.

Kleine wagentjes kanten de nitraatinhoudende rotsblokken onder groote stampers, van waar de stof recht naar de ketels gaat: zwaarijzereu bakken boordevol, prosend en dampend van het kookheete sop dat door riolen naar verkoelbakken weglloopt. Rosroodgeel slijmerig water dat verkoudend het salpeter kristaliseerd. Een duitsche ingenieur vertelde me, dat buiten het salpeter er nog veel zout en iode te vinden was benevens een aantal chemische stoffen waarvan ik nog de weerde, nog den naam onthouden heb.

Na de fabriek een doorgrond bezoek te hebben gegund werd ons een ontbijt aangeboden en dan te peerd naar een buitengoed op eene uur of anderhalf van Agua Santa gelegen.

Een windwatermolen bracht versch water aan van Caleta Buena, 60 kilometers van daar. — Nog eens ververschingen whisky and Soda, Pilsenbier van Valdiva, fijne cocktails.

'k Wist waarlijk niet dat die verarmoede Chiliaansche peerdjes zoo nijg waren! of ze Spaansch bloed in hun aderpezen hebben. Met ne wip er op, teugel vieren en zonder slag of stoot, vlogen ze in vol galop door de rots-harde straten. Ik heb in mijn leven nog wel op een paard gezeten, en 'k vond het dan heel prettig, maar tegen wil

en dank, zoo 'n drie kwart uurs *moeten* galoppeeren viervoetsklauwens in eene streek die 'k nooit gezien had en waarschijnlijk nooit meer weer zal zien, waar de wegen zooveel bestaan als in Sahara of Thibet, met eene stofwolk achter, die u van uwe vrienden scheid in 't midden der woestijn van Tarapaca berg op berg af, zonder weten waarheen, 'k beken rechtuit dat ik maar half geestig gestemd was. Ik lag, met mijne twee handen vastgeklampt aan den zadel, half staande in de steêbeugels om ze maar niet te verliezen, tegen den nek van 't peerd gedrumd. En 't beest verstond noch « How » noch « Ju ». Toch docht me dat ik bestendig een gebotter van hoeven achter me hoorde en inderdaad toen ik eindelijk na veel sukkelen en schoon praten, (streelen dierf ik 't beest niet, 'k had er gelegen) mijn volbloedje kon tegenhouden kwam er zoo nog een van zijn ras aangedrild, maar zonder man, en den zadel half onder den buik. 't Was bereiden geweest door een mijner sukkelachtige kameraden — toevallig rijder — die den steêbeugel verloren had en korts daarna zijn peerd. Achter den berg rook pluimde eene fabriekschouw en ik er naar toe, fier, zoo vroeg aangekomen te wezen. Jawel, tien minuten daarna kwam onze gids mij omhalen, half spotlachend vragen. No bueno caballero? Signor. Ik hield

mij fier maar 'k moest toch bekennen dat ik meer op mijn gemak ben, bergend een bovenbramzeil, dan op een verduiveld peerdjen met spaansch bloed in 't lijf.

Ik ben twintig minuten uit de richting gereden en de fabriekschouw die ik als het einde van mijn raid aanschouwd had was de « officina Valparaíso. » Ik moest nog ruim eene halve uur voort.

De Heer Humbertson heeft daar een hoveken aangelegd en er stond vrij schoon goedje in, waar zooals ik zegde, het water om de groenten te besproeien komt van Caleta Buena. Het huizeken van den hovenier was onlangs door aardbeving doorschokt en doorretengeworden : eene kleinigheid beweerde de Heer O' Connor.

Ik ben weergekeerd per mailcoach en gansch witbestoven er af gekomen, toch liever grijs en grauw er uitzien als mijnen zolder kapot rijden en verloren loopen. Afgeborsteld, gewasschen, opgefrischt en dan naar 't diner.

Men heeft er een zwak voor rijst, misschien de invloed van den Japaneeschen tafeldiener, — rijst in de soep, rijst met beafstuk en aardappelen, nog eens rijst met duifkes. - - lekker toch alles, 'k liet het me smaken. — Malsche vruchten, groenige appelsienen maar zoet als suiker, bananen en oranjegouden grenadillas, zoo groot

als een ei, met poezeligvette zaadjes van binnen lijk knoezels.

Des avonds bal tot half drij in den morgen. — Daar heb ik meest gezien, ik mocht niet dansen — gedronken en gerookt. Een fijne cake met een glas Porto om half twaalf voor 't slapen gaan der dames, — en er werd een kopje thee gedronken ook, — en dan zottebollen onder-een of semmelen met traagklappende Engelschen, versch geschoren, bruingebrand, stijf in hunnen smoking, mager als eene graat, maar vriendelijk toch en aanhalend, 's Anderendaags 's morgens na het ontbijt trokken we te peerd, — nog als eens — 17 kilometer verder, naar Primitiva, eene gemeente van 700 inwoners die enkel hun bestaan uit de fabriek trekken. — Het was weer een woest rennen door de eindelooze Pampa geweest, eeuwig vaal en vos. En nog eens eerst aangekomen, dol gereden in een klabberend galop, op dat ademvol wild beestje ; het en gaf niet op — stofkolommen stegen uit de hoefstappen op, uitkuilend in ondoorzienbare walmen, midden die akelignaakte endelike woesteniĳ van Tarapaca. — Nog eens de fabriek bezocht goed geëten en gedronken en dan per trein terug naar Caleta Buena, echter niet zonder onzen innigen dank uitgedrukt te hebben in luidruchtig herhaalde « three

cheers » om die vriendelijke djekken en hun koninglijk onthaal.

Ik heb er een paar manchetten laten liggen.

6 Sept. — Al twee dagen dat we Caleta Buena vaarwel hebben gezegd, dat we te dobberen liggen op den stillen oceaan. Eene gunstige bries bracht ons buiten, en 's avonds in de verte schermde de lichttoren van Iquique. 't Schip heeft 3200 ton Chilisalpeter in zijne ribbenkas.

7-8 Sept. — Nog eens van alle werk ontslagen en het is pas twee dagen dat ik begon. Mijn lichaam is niet meer gezond geweest, sedert die strenge typhuskoortsen. Bijkans of krabben en haaien hebben gezworen mijn vleesch te eten. — Die menscheneters. — Ik lijd nu weer aan het ongemak waarvoor men naar St-Job te beevaart gaat.

Onze Cte de Smet verdiend ne groote kuisch. Tal van zuigers en barnicles liggen aan zijnen buik geklampt en ze belemmeren sterk de goede vaart van 't schip.

10 Sept. — Drij zwaarlogge walvisschen spelen voor en achter — ze zijn vast bij, 'k zie ze op twee honderd meter dartelen, trage toch. Eerst eenen bruinbreeden kop met eene spooq water: 'T ziê-et!! en een duikelen dan 't kolossaal lijf in lompe doening, met op 't laatst nen overgrooten vinsteert grijswit. Een officier mikt een dum-

dum kogel in zijne traankas maar 't zoogbeest kan het uitstaan en duikelt maar voort, even als vroeger.

— 'T zijn geen musschen mijnheer !

Kalme zee als een meer, wat deining en rimpeling in den plas, maar de zeilen hangen buikloos, flets en slap langs kraakzgende masten.

13 Sept. — Puik werkje ; ik heb zakken nitraat mogen stuwen in het tusschendeck, 102 kilos op uwen bult ; een schip dat rolt, ju ! jongens.

17 Sept. — Gisteren zijn we tusschen San Ambroso en San Felix doorgevaren, 5 mijlen van elkander liggende. Iets of wat verder aan stuurboord ligt er nog eene verlatene rots : Peterborough cathedral. San Ambroso is 570 meter hoog en hoort toe aan Chili Een fijn geschenk van Moeder Natuur ; ruim zoo lief eene rente aan 4 ^o/_o, ongenaakbare rotsen waar vogels guano maken, met hier en daar eene klad groen, verschroeid zou men zeggen bruingebrand door de dansende tropenzon. Zou St-Job of Lazarus zaliger ook arsenicpillen gekregen hebben om hunne kwaal te bezweren. Nu, de dokter heeft er me besteld en neem ik er drij of neem ik er tien het uitwerksel is 't zelfde, en de plaag duurt voort.

Versch eten zou de beste medecijn wezen, nog drij maanden geduld.

21 Sept. — Eindelijk zijn we de groote kalmte door ; dezen nacht logde men 5 knoopen. De herfst is ten onzent begonnen daarom begint hier de lente en de winter zal ons thuis brengen. Ik schat nog drij maanden reizens.

23 Sept. — Buiig ; om 7 ure dezen morgen wijl ik aan 't pompen was, is de voorbovenbramzeilschoot weggewaaid, de sluitschalm was gebroken. Nu nog niet op de hoogte van Valparaiso en twintig dagen zijn we uit. Ik neem aan er op dien tijd te voet naartoe te stappen.

1 Oktober. — Doorweg in gang ; het begint koud te worden $40^{\circ} 20^1$ Zuid $85^{\circ} 07$ West.

3 Oct. — Het werk hernomen en vaarwel gezegd aan alle schorftige zweren, 'k hoop het tenminste. Op hoogte der eilanden Chiloë, 't word frisch.

Ik kom daar juist iets te vernemen, dat sedert eene maand schijnt gebeurd te zijn. 't Was op het bal in Agua Santa. Een mijner knoddige vrienden, een dansmeester oprecht, had eene dame op eenen wals uitgenoodigd en fier draaide hij rond in trippelenden zwier. Gansch natuurlijk, maar ge moet weten, cadetjes, al zijn ze nog van den Belgischen Cte de Smet de Naeyer, hebben zoo niet vuile dan toch vuiluitziende handen, want dat werkt in hars en pek, verf en kolen, vet en nitraat ; nog gansch

natuurlijk. Zoo, toen de dans gedaan was bracht hij de dame met een vriendelijk « Mucho gratias » terug naar haar mama en misschien ging om eene andere. Maar die juffrouw had hem zoo 't schijnt een kanten zakdoekje tusschen zijne cadettenvingers geduwen om hare poezelige pollékens niet te bevuilen. 't Kan misschien iemand voorkomen dat handschoenen zulks vermeden had maar een jongen die zich eerbiedigt, heeft er geene en heeft hij er, doen ze om strijd met de handen van den eigenaar. Die dame dan, was zoo het schijnt niet terug in het bezit gekomen van haar kanten voddetje en op nog al strengen toon kwam de lieve Peruviaansche den wensch uitdrukken haar kleinood terug te geven. Buigende verontschuldigen van mijn kameraad ; één woord Spaansch, drij Engelsch, zeven Fransch, zoeken in zakken, uittrekken van half vuile neusdoeken, eenige centavos liefdebrieven en andere, tot op 't laatst..... eene kous. De hoogroode juffrouw op vlucht, heimelijk lachende cadetten, verlegen kameraad. Die lieve gitzwerte wist misschien niet dat de jongens van 't schoolschip de gewoonte niet hebben kousen te dragen dan met eene uitgelezen gelegenheid. Maar de dag was toch zoo schraal heet geweest dat hij ze had uitgelaten alvorens naar het bal te gaan en ze in den binnenzak

gestoken had, evenals een beursman zijne portefeuille. Ik hoor er bij zeggen dat de juffrouw niet meer om haar kanten zakdoekje is teruggekomen.

6 Okt. — Goede bries. Eergisteren hadden we tegenslag. We zeilden goed; tien of elf knoopen, toen 's morgens rond den achten den loefvoorbouwenbramschoot brak. Het was een flappen en kletsen van 't zeil, een nijgen en kraken der steng dat ik liever van verre 't wild spel gadesloeg. We gijden het zeil op maar het hielp niet. Schijen volgden elkander op. Het hagelde, en het zeil verflarde. Terwijl brook er nog een stagzeilschoot. De matrozen dierven 't zeil niet bergen; dan hebben 't de jongens gedaan. Dezen achtermiddag brak de grietjera in tweeën; zoo, veel werk den ganschen dag; op 't oogenblik loopen we om ter snelst met een volle viermaster maar we krijgen klop. Gisteren hebben we de stoof geplaatst nu kunnen we 's nachts melk koken.

De drij eerste maanden hadden wij er geene melk gekregen; kok en patatschellers waren er het best, mée, maar daar in ieder zijnen aard ligt, zich slechts omwettends te laten bedriegen, waren onze eisschen recht gedaan geworden en nu elken morgen, beschikken we over eene doos gedroogde melk voor 27 man, lang is die gunst en die lekkernij ons nog niet gejoint, en 't zal

maar tijdelijk zijn vrees ik. Drij zieken, soms vier en vijf moeten natuurlijk over beter eten beschikken, en daar gedroogde appelen, melk, pruimen, plata of leverpastei de vertroetelingen uitmaken, worden ze als een appeltjen voor den dorst weggeschoven voor bitterder tijden.

7 Okt. — Kalm maar puik weder.

8 Okt. — Vier zeilschepen rond ons.

10 Okt. — Bovenbrams en grietje geborgen. De wind zit slecht om den draai te krijgen maar helpe God en we krijgen Westerbries.

12 Okt. — Is het weder gunstig varen we morgen tusschen Diego Ramirez en kaap Hoorn door.

15 Okt. — Vuurland aan bakboord ! land met sneeuw-witgekanteelde bergspitsen, verdauwend in nevel. Hoe lang nog Heer ! Hoe lang nog !

16 Okt — Met eene N. N. O. bries varen we naar de Valklanden. Hoezee ! wij zijn den hoek om !

17 Okt. — Klas. De helft leest romans, eenige zetten hunne schrijfboeken op hoogte anderen kleuteren of snipperen aan tekhout, of droomen van 't huis ofte.... slapen, en de professor zaagt maar voort. 'k Hoor hier en daar iets van : comptes-courants, grand livre, navire-école allemand, Congo, anecdote, deux sœurs,.... ou

deux frères, si vous-voulez (eenige verstaan me). Ik heb mijnen duim verstuikt.

18 Okt. — De Valklanden voorbij gevaren maar ze komen niet boven den einder opdooimen.

19 Okt. — Het schoone leven is uit. Ik ben eene week garde-chambre geweest. Een fijn postje want ge zit op het droog. De kamer vagen, verf afwasshen, de stoof verzorgen en niets doen, zijn mijne bijzonderste bezigheden.

21 Okt. — Pas op, slecht weer op handen. De barometer is op sukkel.

22 Oktober.	Om 18 ure wees hij	751.8 wind N. N. W.
	0 »	749.3 » »
	4 »	741.7 » N. N. O.
	8 »	736.6 » Kalmte
	10 «	740 » »
	Om 11 ure wees hij	733.3 » wind Kalmte
	12 »	731.5 » »
	14 »	731 » »
	15 »	731.4 » Felle wind
	16 »	732.3 » 't huilt
24 Okt.	8 »	771.1 » »

Alles is ingehaald de marszeilen uitgenomen slecht weer, heel slecht.

Zot zwoegt de zieke zee in dikzwellende opgezweepte baren met schuimende soppen, regenstuiwend, dwaas hotsend tegen de stale scheepswanden, openscheurend, diep terugge deinzend en weer, met nog forscheren stoot komt er eene nieuwe deining schokken.

Triestig fluitende winden zagen door het wiegelend touwwerk, bolblazend de marszeilen.

26 Okt. — Nog slecht weder, enkel ondermarszeilen en stormstagzeil. 'k Heb vandaag mijn tweede hemd en derde broek en frak aan.

1 Nov. — De donkeyman is erg ziek ; 'k vrees dat hij België nooit weer zien zal. En wie zou 't gedacht hebben, Mr Ingebleck is beter.

4 Nov. — Zwaargrijze overtrokken lucht met hier en daar eene zwerte schij.

13 Nov. — Bedorven vleesch dezen middag : een der menigvuldige vallenvoor van 't zeemans leven zoo 't schijnt. De donkeyman heeft geen vezel vleesch meer om zijne knoken. Eindelijk den Steenbokkeerkring over. Ik wanhoop van van 't jaar nog in Antwerpen te zijn.

17 Nov. — Heet, zwaar weêr. — 19.23 Z. 26.35 W.

18 Nov. — De donkeyman in de golven gesmeten. Lange had hij gevochten tegen de wreede tering die zijne aâren verdroogde, en het goed weder had hem wat

opgelapt, maar toch stond zijne gele huid al stijf over zijn knokkelbeenig wezen getrokken en moed had hij niet. De mistige dagen van kaap Hoorn en 't zilte weer vol waasgrijze wolken waar geen zonnestraaltje doorkroop hadden hem voor goed te neergedrukt. Zijn laatsten druppelken leven was uitgezopen door die bloedterende ziekte en zijne witte magere stekarmen hingen, veel te lang, van weerskanten 't lijf als twee onmachtige nuttelooze deelen van zijn lichaam, en die troebele oogen stonden zoo diepflauw, waterachtig in dien afgeveleschden kop, dat de dokter alle dagen het ergste verwachtte. 't Was gekomen; eene flauwte en hij was weg. Rond negen uur 's avonds was het gebeurd, wijl ik rustig tegen dek te slapen lag. De stuurman maakte ons wakker: « Jongens de donkeyman is dood, gaat geeft hem nog een kruisken. »

Wij wisten dat de dood van dien man op spel was, wij wisten dat hij kortelings dood gaan moest en toch stonden we daar verstomd van, dom voor ons uit te kijken, niet wetende wat te doen. In de ziekenkamer zat hij in een leunstoel, de sukkelaar, als ineengevallen, de rosse snor stijf vooruitstekend en onder die peerrijpe huid geen vezel vleesch, geen bolleken bloed meer; alles opgevreten, uitgezopen. En dan die oogen die niet toe-

wilden, als 't was wilde hij dweers door uwe ziel zien met eene vermaning, streng en kort: « Jongen, heden ik, morgen gij ».

Eene geweide keers stond er bij te knetteren en op een tafelken een verdord palmtakken in een drinkglas met weiwater.

Een voor een gaf men hem een kruisken, eenigen prevelden een weesgegroetje, trage vertrekkend allen in peinzend stilzwijgen. Dezen morgen na eenen korte lijkmis is hij begraven, zijn lichaam rustend in eenen zeildoeken zak, zwaarwegend van ijzer. En ik zag weer die te lange handen, armen en beenen, dien dunnen hals op dien te grooten kop met mageren neus en dan die uitgeleefde oogen dwaas voor zich uitkijkend, wijl we rond de valschuif stonden geschaard uitgedost in onze beste, verformfaaide plunje, killig van 't lange geplooid liggen tegen zilte scheepswanden.

Na een kort vrijdenkersvaarwel en een akelig klagend de profundis van den priester tilden de matrozen de schuif op en 't lijk slingerde met een schuimspogenden plons in de blauwe baren. Een oogenblik nog kon men het zien weg en weder schieten in 't lazuurblouwe sop en dan voor goed de afgrond in — 7200 meters diep — Nog wierp de priester hem een kruisken achterna.

Zeven zeezwaluwen zwenkten naar de plaats waar het lijk gevallen was, rustten even, gedansd en opgewiegd door de wit-groen-blauw deinende baren, weer, deftig, 't schip naslierend, wijl eene heldere tropenzon stroomen licht goot van in eenen effenblauwen hemel.

20 Nov. — Recht naar Pernambouc.

21 Nov. — Weer spelen vliegende visschen, zij wippen tot aan dek ; vogels voor de kat dan : eten voor uitgehongerde kadetten.

24 Nov. — Het schip loopt zoo snel als een kruiwagen in eene zandige kempenhei.

28 Nov. — Hoezee ! Ten tweeden male de even-nachtslijn over dezen morgen om 5 ure 10 minuten. Nog 65 graden varens ongeveer en ik kus in Antwerpen al wie ik geerne zie. Nog 33 dagen van Nieuwjaar, zullen wij er zijn, 'k vrees, 'k vrees.

29 Nov. — Een onzer bazen heeft, zoo het schijnt een leutig en verpletterend scheldwoord gevonden. Zijt ge wat traag, hij noemt u Jhàcop, doet gij iets mis, zijt ge nog Jhàcop, en moest ik iets goed doen, (ik ben niet straf,) hij zou me nog Jhàcop noemen. Waarom niet Hesahu ? Zoo was ik gisteren de groote mast aan 't brassen, en 'k sleurde als elkendeen aan 't dikke touw. Op eens komt de overheid bij me staan : « Nou, Jhàcop

wil je trekke ? » Ik laat alles los, draai me om, zet me in positie net als een matroosje van den «Piet Hein» voor zijn luitenant ter zee en «Nou, Judas, wat zal er je blieve?» vraag ik hem. Ik groet minzaam, draai me terug om, en trek voort. Ik hoor even zeggen dat hij nu de Bijbel heeft opengeslagen om eenen nieuwen maar leutigeren en verpletterenden toenaam te vinden.

Vroeger had hij met « Infernal » en « Hemeldragonder » gespookt, maar ook die pakten niet. Of ik hem aan 't hert lig. Sommigen toch kan hij koesteren en trakteren met cognac, of rozijnen op genever. Het zullen misschien geene Jhacops, Infernals of Hemeldragonders wezen.

30 Nov. — Wat is 't heet ! Ik loop barvoets, zonder hemd, zonder vest en de broek is nog te veel.

1 Decem. — Hebt ge ooit zoo'n weer gezien ? Op den middag seinde ons een Engelsche driemaster maar de afstand was te ver. Hij ging naar 't Zuiden en wij naar 't Noorden, en allebei waren vierkant gebrast 'k wil zeggen, beiden hadden we den wind van achter. Lang duurde het niet, de Engelschman ging aan 't brassen en wij ook. Die winden noemt men in het Engelsch « the dull drums. » Of ze dol zijn ! Daarna is 't beginnen regenen op zijn Evenaars. Gieten maar, en in den achter-

middag doodsche kalmte dat er geen baarken meer deinde. De wind was door den regen neergeslagen geworden.

2 Dec. — Nog stil. Een grauwe landvogel is op 't schip komen sukkelen en 't beestje is gepakt.

3 Dec. — Een haai van 9 voet lang gevangen. Wat domme, vreetzuchtige beest ! Rond 9 ure juist voor de mis luierikten er vier of vijf rond het schip. Gauw eenen grooten stalen haak, met eenen grooten klomp vleesch aan een sterk touw over boord gehangen dat bij elke stamping van onzen Cte de Smet iet of wat in 't water komt. Toen de mis uit was, lag er eenen half geslacht op de voorplecht. De harsten werden gedroogd, 't bakhuis afgevelesch, de ruggraat aan een koordeken geregen om een wandelstok van te maken, en de steert triomphantelijk op den boegspriet genageld.

4 Dec. — Dezen nacht moeten verhuizen, 't regende dat het goot en 't pletsdrupte door het dekplankier op mijne bloote borst. Nu minstens drij weken dat er gevraagd is geworden om boven onze beddekens te breeuwen en te hersen en nog is 't niet gedaan. Ik hoop binnen eene maand, mijne schaapkes en mijn lijf wat drooger te kunnen leggen.

5 Dec. — Gisteren avond lag er wêer eene haai te

zwerven. Het was stil als 's winters op de heide en de zonne kroop heerlijk, rozerood en scharlakengoud achter zeepsoppige wolken. Nog kwamen eenige spetterzonnenschichten, de bolbuikige cumulussen boven ons roskanteelen wijl de westereinder vol rood- en geelgoud zat. Zacht gleed de zonne het diep blauw water in nog purperkleurend blauwgroenend 't zwerk, wijl reeds in het Oosten eene dikke donkerte den einder verwasemde dat lucht en zee één werden. Toen scheerde de nacht zijnen vleugel vol donkergrijs en onweerszwart over al over.

6 Dec. -- Het Hollandsch stoomschip « Rhyndland » zal ons binnen eenige dagen in 't Vaderland seinen. Dat is de derde stoomboot die ons den weg afsnijdt vandaag. 'k Heb gedroogde haai geeten, maar men moet liefhebber wezen om zulken taaien traanachtigen schol naar waarde te achten, 'k weet nog best dat ik, nog collegiegast, eens in een sperrenbosch een eekhoorn heb gebraden en geproefd. 't Was of ge beet door een groene pijnappel. Welnu haai en mosselkruid moet even goed zijn.

7 Dec. -- De deensche bark « Princesse Marie ». schiet ons voorbij. Zij is 55 dagen uit Iquique vertrokken

en wij 'k durf het bijkans niet zeggen — 95 dagen a. u. b. 't Is schande. Verdoemd schip!

11 Dec. — Examen in weerkunde. Waarschijnlijk om te bewijzen dat de Noord-Oost passaat nooit ophoudt te blazen. Daarom hebben wij kalmte.

Ook begint men ons stillekens aan wat beter te voeieren, en als het gezouten vleesch bedorven is, krijgen wij soms Platadoozen, mits er op te steunen natuurlijk.

Ik heb daar even een groote potvisch jacht zien maken op vliegende vischkens.

13 Dec. — Gisteren vaarde een Engelschman ons voorbij; vandaag de « Pacifique » van Duinkerken. Een prachtige viermaster.

14 Dec. — Nog een drijmastschip dat ons voorbij zeilt. Een matroos heeft eene bonite gevangen. — Fijn vischken! Ik heb er een beafstuksken van geproefd en ik beken dat versche visch beter is dan gezouten vleesch dat over twee of drij jaar te Chicago in 't vat gegaan is.

16 Dec. — Nog eene week van Kerstmis en nog wel drij weken van 't huis. Dan zal ik vrijer adem halen, 't huis alles onderstboven loopen, snuffelen overal, rooken (geen beschimmelde cavendish) zingen, dansen en pinten drinken als ik plag. In België vriest het wellicht en hier kon ik dezen middag de zon niet uitstaan.

18 Dec. — Vandaag den kreeft overgestoken.

Ho ! die langgerekte schoolschipreis.

22 Dec. — Bijkans Kerstmis en 't en wil niet vooruit. Morgen slechts op hoogte der Canarie eilanden. Mijnheer Ingenbleek is weer heringevallen, hij moet zelfs slecht wezen.

23 Dec. — Weer luierikt eene haai en eene drymast bark zoo lui als wij volgt dezelfde richting. Dat zal, durf ik hopen, toch wel de laatste week zijn dat ik zal moeten schotels wasschen, gemakken ruimen, schilderen, roest tjippen. pompen, schuren, schrobben, opnemen, teeren, harsen, kalfateren, kopers wrijven, kolen lossen, ciment versleuren, rotte patatten eten, corned beef met verkensnuiten, zeebeschuit van de maai doorsteken, lauw water voor thee drinken, schotelwater voor coffie, om honger en dorst te stillen.

Zeewier vlot rond het schip.

25 Dec. — O ! Kerstnacht, schooner dan de dagen.... Ik geloof niet dat Vondel zoo dichterlijk hadde geweest moest hij op 't Belgisch schoolschip zijn terecht gekomen. Weet u Mijnheer Joost Van de Vondel geboren te Keulen, man van Mayken De Wolf wat die Kerstnacht en die Kerstdag erbij mij gezegd hebben. 1° Dat ik ievers tusschen De Canarieëilanden en Madeira armoe leed op

een schip. 2° dat het koud begon te worden, 3° dat ik in den dag honger zou lijden en in den nacht vier uren lang aan dek zou mogen wroeten met eene ledige maag. 4° dat ik niet 't huis was, 5° dat de zee nog al hol stond en bijgevolg hard mogen werken heb. Punt-andere regel. En dat is al.

26 Dec. — Vandaag examen in matrozenkennis. Ik heb nog gezegd dat ik niet van de strafste was ik zal er nog maar bijzeggen dat ik een verkeerde paalsteek heb gemaakt, dat mijne splis te los was gestrengeld, in 't kort eenen kalen uitslag heb bekomen.

29 Dec. — Daar varen we Florès en Corvo voorbij. Lief-lachenduitziende Açoren eilandekes, vol groenigheid, witte huizekens met hoogroode daakskens. Op Flores merk ik vele bosschen. Ik begin mij stillekens aan 't huis te gevoelen.

31 Dec. { — Nieuwjaar !

1 Jan. { — Weet ge waar ik aan mijne kameraden eenen gelukkigen nieuwjaar heb gewenscht ? Op de grootbovenmarszeilra. 't Was een weer van alle duivels, en van 8 tot middernacht hadden we in onze wacht gewroet, zeilen geborgen, blijnen gewerkt, nagels omgetrokken op natte bolgeblaasde zeilen, en nog was het werk in lange niet af. Tegen drie uren gingen we slapen.

'K had van acht uren 's avonds tot drie uren 's morgens immer geslaafwerkt. Te vijven opstaan. Kan 't er door ! Ware 't niet naar huis gaan maar dat is moed ! !

2 Jan. — We zijn 't kanaal nabij, drij, vier dagen geduld en geluk er mée. Nog altijd hooge zee, al verschillende schepen tegengekomen.

3 Januari. — Mr Ingenbleck is dezen nacht om half elf in den Heer ontslapen : Wie had zulks kunnen denken, van dien kloeken man, van dien boom ?

— Het was zoo een ferme vent, zwaar en struisch gebouwd, met toch een fijn gelijnd gezicht, streng vriendelijk, blozend van gezondheid. Zijne sterke natuur had triomphantelijk de bloedende typhus koortsen weerstand geboden en eindelijk overmand.

Dagen lang had hij gelegen — wij waren toen in Celeta Buena — tusschen leven en dood, en toch was hij opgestaan, geknakt wel, erg vermagerd en onkennelijk, maar genezen.

Zijne verstandige, blauwe oogen blouken wêer even helschitterend in dien sterken kop bewust van diepe kennis en toen we hem den eersten keer aan dek terug zagen, ingedoffeld in dikke sargiën, ademend vrij de warmfrissche zeelucht in, was het een babbelend koppen bijeen steken onder ons omdat die strenge goede man er door gekropen was.

Een tijdje nog was hij gaande en staande, wandelend met een stoksken, maar met elken dag kwam er nieuw bloed in zijne àren en hij herleefde twee maanden half lang een jonger leven, vroolijk en welgezind, redetwistend met de officieren.

Zijne lessen ook had hij hernomen, ieders aandacht afdwingend met zijne doorziende geleerdheid; en ieder dacht hem genezen voor goed, teruggeschonken aan de jonge vrouw met wien hij slechts een maand getrouwd was bij 't vertrek, als opgestaan van den dood. Maar 't moest zijn. Anders had er hoogere macht over beschikt en op Kerstdagavond was hij heringevallen. Dat was zijnen dood geworden. Niet straf genoeg was hij om tegen die nieuwe kwaal te worstelen — waar hadde men 't sterke voedsel gevonden om zijne afgetapte lenden en uitgesopen aderen te doen herleven. — 't Schamele uit de eetwaarkooi als: gezoden vleesch, carbonaden, gedroogde melk en een stuksken kaas was hem zeker gegund, maar een slappe maag die fijnigheid vergede, sterk eten, levend eten, dat kon men niet geven:

Hadde die langgerekte reis zoo eeuwig niet geduurd, Mr Ingenbleek had geleefd, maar 't noodlot wilde ons mée en 't was gebeurd.

Weer had de zeis der dood een leven gemaait, een jong

leven vol zoete hoop en verwachting in de toekomst.

Ik was dien nacht op wacht, en al op en neer wandelende met een makker, plannen makend voor den vacantielijd, 't geluk uitschreeuwend dat ons bij 't weerkeeren te wachten stond, kwam de stuurman ons verwittigen :

« Jongens, Mr Ingenbleck is dood ; maakt de andere wacht wakker. »

Wrijfgoed de vervaakte gezichten torden de makkers met lange beenen van onder de wollen sargiën en ingetogen, stil en stom gingen we den armen man een kruisken geven. Het lijk op het kajuitbedje, de magere witte handen als van kou verstreemd gevouwen, met een paternoster omstrengeld, het knokkelbeenig wezen, verarmoed afgeleefd. Tegen den wand eenige gedenkeniskens van Chili of Madeira, veelkleurige strooien korfkens, aarden potjes, lichtteekeningen, portretten, — in 't midden een van zijne vrouw, lief, jong, lachend wezen, — en mahonehouten lessenaar en eene boekenkast achter een groen gordijntje. Ik kon mijne oogen maar niet van dien man en van die vrouw keeren of wenden, van dat lijkwit gezicht en die ronde lieve vrouwenbeeltenis. Er liep eene koude rilling door mijne beenen en 'k ben uitgegaan, gaan liggen op mijnen wierzak en toen heb ik geweend.

Waar mocht ik me t' huis misschien aan verwachten ?
Lag er al lang geen lijk onder de kille aarde gedolven ?
En 'k lag te westeren en te woelen in mijn bed, droo-
mend van die vrouw die te naaste week vernemen zou
dat 't lijk van haren man, wreed in de golven was gesme-
ten.

Den dag er op volgend lag hij nog; de dokter die er
't felste was van aangedaan had gevraagd zijnen vriend
toch nog een dag te sparen. Hij, dokter, had hem gered
den eersten keer, omdat hij toen kon voorschrijven wat
den zieke behoefde, maar nu was het op geen vakkennis
aan gekomen, zijn vriend moest dood, omdat er geen
eten was, en zorgen en opoffering kwamen niet te pas.
Nog had Mr Ingenbleck hun gekust, en gezegd dat hij
toch zoo nooi stierf, dat het hem toch zoo'n pijn deed
zijne vrouw niet meer weer te zien nu wij bijkans 't huis
waren. Maar hij wist dat 't laatste komen moest, want
toen wij met Nieuwjaar hem beternis gaan wenschen
waren had hij ons dankend gezegd : « Ik niet meer jon-
gens, ik kan er niet meer komen. »

En daar hij gevoeld had dat de dood kloppen kwam
belaste hij den geneesheer nog wel aan zijne vrouw te
zeggen dat zijne laatste gedachte voor haar geweest was.

Vandaag dan hong de vlag half top, en er was spraak

geweest 't lijk niet weg te smijten, eene Engelsche have binnen te loopen en 't naar 't Vaderland te sturen, maar men beschikt er toch anders over, morgen zou de lijkmis plaats hebben.

De zee half onstuimig danste dwaas en blauwgroenig met witgehuifde golven, openpletsend, opgezweept tegen de verijzermaalde scheepswanden, en elk was droef gestemd, ieders gedachten gingen naar dien afgestorven man, de verschillende phazen van zijn leven onder ons overpeinzend.

'T Huis had hij kunnen blijven bij eene gezellige, jonge vrouw, 't geluk smakend van eenen jongen haard, met eenen schitterenden rang in 't leger, vol toekomst, maar hooger streefden zijne gedachten, nog grooter plannen woelden in dien sterken kop en alles wat hij verlangen kon had hij opgeofferd om 't land te dienen om met zijne bekwaamheid eenen stoot te geven aan 't nieuwe schoolschip, om een jong werk te sterken met zijne kennissen en opoffering.

4 Januari — Weer staan we rond een lijk geschaard, weer is er een van ons het ander leven in. Den ganschen dag van gister en dezen morgen ook nog, hadden we gekuischt, geschrobd, gewreven en gewroet om den

dierbaren doode zoo weerdig mogelijk in onze slaapkamer te ontvangen; weer hebben we ons verformfaaid en bekeuzeld gala-tenue met verkopergroende knopen aangeetrokken en staan we rond een lijk te dubben en te droomen met stomme dwaasuitziende gezichten; de oogen als gespijkerd op de Belgische vlag die over den zeildoeken zak gespreid ligt.

De priester leest eene korte mis en na de gewone ceremoniën sleuren vier matrozen het lijk naar de valschuif.

Nog het « de profundis », eenige woorden van vaarwel van onzen Commandant en 't lijk schuift zwaar van onder de driekleur de pletsend blauwe golven in. Meer dan een pinkte eene traan weg, de oogen genageld aan de golf langswaar het overblijfsel was weggezakt. Nieuwe baren rolden schuimend er over weg, meeuwen slieden 't schip na, de vlag werd opgetrokken en alles was voorbij.

Beste Heer Ingenbleek nog lang echter zult ge in ons aller gedachtenis leven. Ik zal u blijven zien en kennen zoolang ik leef, u nog zien wandelen, struische man, in uw khaki costuum, met de duitsche klak diep in 't wezen, u smakelijk hooren lachen of ernstig redetwisten, en streng en koud uw lessen zien geven — en

wen zij die u kennen leerden van u spreken zullen, ik zeggen hoor mij dunkt. » Streng maar braaf ».

5 Jan. — Al de vuurtorens van 't kanaal wenken ons oe. — Wight met zijn purper verduisterend licht is schoon maar niet bekoorlijk. — Wanneer krijgen we ne loods.

6 Jan. — Hij is er — de loods -- en wat een gepipel was het niet. Het eerste nieuws dat ik verneem is dat de Graaf van Vlaanderen dood is ; een andere heeft gevonden dat de omwenteling in België is losgebarsten, Leopold verjaagt, prins Albert ook of dood — hij wist 't niet zeker -- en Demblon (Célestin) président der Republiek.

8 Jan. — Gisteren hebben we naar Dugenesse geseind dat we gaaf en goed aankwamen ; allen niet ongelukkiglijk Mr Ingenbleek en de donkeyman bleven onder weg.

Voor Douver — ontmoette men de « Princesse Elisabeth » der Belgische maalboten. — Wie er tevreden was ! en dezen achtermiddag kwamen we met volle zeilen Vlissingen ingelooopen. 't Regende wel maar abah ! nu mag het regenen. Zeilen geborgen voor de laatste maal ! en hoe geern. Een groote touwboot van Antwerpen neemt ons mede tot aan den Doel zoo 't schijnt, daar moeten we blijven liggen. Men zal ons toch nog plagen

tot op 't laatste toe. Voor donderdag komen wij niet binnen.

10 Jan. — Ik ontvang vandaag een kaart van t' huis die naar Iquique geweest is. Iedereen goed gezond ja, maar over vier maanden! Laat ons maar moed hebben. Dezen achtermiddag hebben we de fokkezeilen afgeslagen en in de kooi gestoken en als « couronnement de l'œuvre » mocht ik 18 zakken kolen dragen om den donkey te vullen. Maar morgen Antwerpen. Alleman afstappen !!!

De Tweede Reis.

11 April 1906. — De drie maanden verlof waren om zeep en weer zouden de kadetten naar 't schip komen want de tweede reis ging beginnen. Wel hadden eenige misnoegden gedurende de vacantie gepreuteld tegen eene of andere bijzaak, en onbevoegde dagbladschrijvers hadden er 't hunne bijgedaan maar 't geschreeuw van vóór het eerste vertrek over « den bak die te Greenock omgevallen was » « en die nooit de Gasconjergolf zou bereikt hebben » was uit. — Het verslag van Commandant Fourcault over de eerste goede reis, de verbetering aan den staf teweeg gebracht en de hernieuwingen aan het schip, hadden de pennelekkende vitters anders gemutst en 't was een algemeen juichen 't gansche land door, een broederlijk meewerken aan de jongste poging om België's zeevaart herop te beuren en te herscheppen.

Vijf zeeofficiëren, drij professoren, dertig cadetten en eene voldoende manschap namen aan de uitvaart deel, op Woensdag 11 April 1906.

De Heer Minister van Landbouw kwam 's lands vaarwel brengen aan de jonge zeelui, benevens een heele hoop afgevaardigden van hier en ginder inet blinkende buizen of gegallonnerde képis... De stijfhouderij liep goed af, en na den « speech d'occasion » werden ouders en magen voor de laatste maal omhelsd, de trossen losgesmeten en zonder muziek of geweld en lawaai gleeed de grijze romp van den » Comte de Smet » over de kalme Schelde 't zeegat in. Een triestig vertrek te wege !

12 April. Vlissingen. — De grijze Noordzee ligt wazig onmeetlijk voor ons en de kalme vuile baren rollen in vervelende gemaakte doening de Schelde binnen. Er is werk aan de natie, veel werk. 't Schip klaar krijgen dat maar half gereed was bij 't vertrek — zeilen aan krammen, schooten inhaken, de pardoens voorzien hier een touw, daar een blok, het ruim stuwen, petroolvaten vastkeggen, prezennings overtrekken, hier een ditje, daar een datje, genoeg om niet veel tijd te hebben om van 't Vaderland en van 't huis te droomen.

Goede Vrijdag, Dertien April ! en toch naar zee !!!!
't Matrozen bijgeloof kwam boven, één beweerde dat het

wraak riep tegen God, en dat het slecht eindigen zou.

« Jongen, ge zeevert, leert splissen en geloof aan genee vliegende Hollanders of zeemeerminnen. » — Elke matroos die zich eerbiedigd heeft ten minste in zijn leven éénen storm bijgewoond die drie weken duurde als 't geene maand was — rond Kaap Goede Hoop of Kaap Hoorn. Eenen makker van eene haai zien opvreten ievers in eene dok in Australië; schipbreuk geleden in 't Engelsch kanaal, kapiteins en stuurlui afgeslagen dat het rammelde, eenen over boord gesmeten soms — dan worden ze vertrouwelijk — en uit de masten gevallen, van bovenbram of bramra's twee, drie keeren te weke — op een Engelsch schip dat van Frisko vaart naar Japan. — Ik heb maar eenen geweten die bijkans opgeëten geweest was van de zwarte mannekens in Polynesië, en door nen Franschen mannewaar (1) gered was geweest. — Ik meen wel dat hij ooit ééne reis als patatschiller had meegedaan op een passagiersboot tusschen Antwerpen en New-York. — Ik vergeet de vliegende Hollanders, de wrakken, de zeemeerminnen, zeeserpenten en andere petroolbooten in brand.

De touwboot Vulcain nam ons mée tot voorbij 't lichtschip « Westhinder ».

(1) Man of war, engelsch woord voor oorlogschip.

Onze C^t de Smet is zat geloof ik ? Hij stampt en rolt en krijgt pakskens water net of we waren in eene zotte stormzee en de sleeper heeft ons nog vast. De jongsten zien hunne pere och arme, ze hebben kennis gemaakt met de zeeziekte en daarbij schatten ze de nieuwe djobs als : gemakken kuischen, schotels wasschen en kou lijden maar aan de helft der waarde.

— We waren de fobken aan 't aanslaan op den bak.

— Toe, jongen, haal mij eens wat Cavendish (1) bij den bootsman,

— Cavendish ? wat is dat ?

— 't Is om een touw in te smeeren, toe, loop eens.

En cavendish kreeg hij. De bootsman lapte hem eene sik onder het oog dat 't bruine sap hem nevens de kaak afdreef. — Die kent cavendish.

— Stillekens aan worden de zeilen bijgezet, het regelmatig werk uitgedeeld, de wachten gevormd.

— Salut Vulcain, tot dat ge ons komt halen ! ! Gedurig dampen stoomschepen ons voorbij. maleud met hunne roodgeverfde schroeven het bruischend water weg, en Englands grijze kusten Dover, Dungeness en Wight. oude kennissen, voeren we gezwind voorbij.

(1) Cavendish, engelsche toebak in platen.

15 April — Paaschen ! geene eieren vandaag. Allen gingen we naar de mis en 't weder wil mee om den schoonen dag wat plechtiger te kunnen vieren. — Effen kalme kabbelend grijsgroene zee. De nieuwe gastjes zijn genezen van hun zeekwaaltje en nu 't rijpepeergeel van hun wezen weg is, zien ze er uit als echte zeebonken, de pijp in den kop, de muts met wapperende strikken fier op het oor, de ronde borst en armen struisch in den blauwen saaien trui gepakt...

Geene wind wil niet zeggen geen werk, al is 't nog Paaschen. De luiaardij is het oorkussen van den duivel, jongen, — daarom brassen maar, gewonnen, verloren, of neemt ge u voor renteniers ? Dan hadt gij wel bij moeder achter de kachel moeten blijven ook.

De « St-Laurent » van Trouville, een Fransche visscher is op den dool geraakt en de manschap heeft nog slechts kabiljauw en schol te peuzelen. De patroon gaf ons eene mand visch in ruiling van vleesch, tabak, beschuit en eene flesch genever ! Hall away !! boys ! Vooruit. De officieren hebben den visch opgeëten volgens loffelijke, onvriendschappelijk gewoonte.

Wacht maar tot aan de passaten dan vangen wij, boniten en albacors en de duivel mag mijn zieltje halen als ge er iets van krijgt. — Blaas uit !!

16 April — De tweede Paaschdag is den eersten weerd.

Zoete verving. De mattchiche is afgedraaid dat er mijne ooren van jeuken. Die Brusselsche zagemannen met hunne « danse qui nous aggiche !! moi elle me horripille !!

La barbe ! la ferme ! ta gueule bébé, ton bec idiot, hoor ik roepen, maar de nieuwe verstaan niets aan ons Oudcadetten Bargoensch. Het is wel niet een Precieusen taaltje.

Die snotters krijgen nooit vaak zeker ; 'k lig nu al twee uren in mijne hangmat — quanta mutatus ab illo — te rollen en te stampen, mijmerend van 't huis en ik kan maar niet in slaap geraken.

Het aangenaam getoet van den misthoren doet ook al zijn best alle twee minuten en 's avonds is het verlichting a giorno tot 11 ure. Ik had nog liever de peerkens met japaneeschen transparant van de eerste reis. Die kon men ten minste uitdraaien om acht uur en gerust slapen. Ik ben ook nog een van die boerenpummels die maar niet van de eeuw van licht, immer licht wil worden.

Maar 'k vraag me af of dat elektrisch licht nu toch voor de geheele reis zal zijn ? 't Is om niet te gelooven. 't Ware eene uitzondering aan den algemeenen regel.

De wind is om en Startpoint komt boven den einder opklaren. Wij zullen zeker weer overstag moeten loopen als de eerste reis? Wight en Barfleur?

Een Engelsche kruiser, vervaarlijk zwert gedrocht, hebben we dezen achtermiddag goën dag gezegd.

17 April. De « President Gherling » van Antwerpen is eventjes een kistje cigaren komen halen en de kapitein vertelde dat er meer zeilschepen kruisten die den oceaan niet in konden, ons gemoed nog wat opbeurend met de zoete vertroosting dat... 't nog al wat kon duren. De kinderen waren om zot worden. Nog eene maand misschien eer we in de Canarie-eilanden aankomen. 't Ging rond en de gadderkens waren er mée scheuf!

Tegen avond al schifte de wind. We brasten vol, 't woei een goed briesje, 't schip ging op de bakboordzij liggen en weg waren we 't zeegat in: veertien mijlen loopens langs kaap Lezard voorbij.

18 April. — Veronde! 't Wordt maar redelijk. Een Brusselaar is bijkans over boord geslagen geworden aan de fokkebrassen, een dikke chef d'équipe durfde het spel niet wagen en mijn kameraad die het aan stak was ook zoo maar weg. Wat krijgt dat schip nu in zijne leurven van het tusschendek altijd vol water te willen hebben. De gemakdeuren zijn weggezeed, een en ander walst over

boord, en moeder de Golf behandelt ons met eene feeksachtige bezorgdheid.

Om 8 ure hebben we de brams geborgen want zwerte schooumoederende schijen ravotteren zuchtend en zoevend door 't grijze wolkenheir, maar tegen den elven werden ze bijgezet; en als er een oogenblikje tijd overbleef was 't naar de fokkebrassen in het tusschendek en met den besten wil ter wereld kondet ge daar maar niet droog van daan komen. Zoohoog de rieling stond, gutstet water; zwalpend weg en weer en bij elke rolling kwam een nieuw pakje u drenken tot aan de ooren.

* Niet bang zijn, maar niet zot, goed vasthouden maar geen gefikfak of.....

Nu zit de fokkemarszeilbras weer onklaar in den blok. 't Is om nijdnagels van te krijgen. De commandant is in de weer, de officieren staan op de bres maar 't gaat er niet te beter om en we draaien de brassen rond de gangspil en vooruit met de handspaken kruierend den rosmeulen in.

Maar 't water bleef komen, geweldig, en overal was er water. De keuken liep over, de slaapkamer stond vol en daar dat dek niet gebreeuwd was liep het door de spleten binnen in het schip, de pompen werkten niet en 't was maar scheppen en water dragen van 's morgens tot

's avonds en van 's nachts tot 's morgens nog; zonder ophouden, en water was er nog zoo veel in de kajuiten en overal, altijd een voet hoog.

Het schip danste en stampte geweldig en nieuwe zeeën kwamen binnengespoeld langs het skylight en niets was er aan te doen.

Dat was dezelfde Cte de Smet van de eerste reis niet meer.

De commandant, die oude ervaren zeeman kon niet meer op zijne beenen staan en wankelend schoorvoetend sukkelde hij van 't standaardkompas langs de kaartenkamer naar 't roer en dan over boord gaan zien.

Maar op dat eeuwigzelfde uitziende wezen vertrok er geen spier. Ik heb nooit geweten wanneer die man kwaad of goedgezind was en altijd sprak hij op even hoogen toon. De eerste reis heb ik hem twee keeren zien lachen en als 't soms nog meer gebeurd was kwam men 't vertellen als een wonder. Een raadselachtig man, niet koud en kalm uitzicht, maar een gouden hert moest hij hebben. Niets dan zijnen plicht kende hij en zonder ommezien hij zijn doel bereiken woû. Had hij gesproken 't was zóó. Bewust was hij van zijne verantwoordelijkheid en zou die dan ook niet voor 't minste met een ander gedeeld hebben. Het was hem opgelegd 't schip te

sturen, en zeelui voort te brengen en dat wou hij en dat zou. Mij docht altijd dat die commandant zoo ver boven de andere stuurlii stond als een generaal boven een luitenant. En ieder hield er aan, ieder eerbiedigde hem 't kon niet meer. Het was voor ons « Le maître après Dieu. »

Maar toch moest er nu in 't binnenste van dien man iets buitengewoons omgaan, iets woelen en stormen en gerust was hij niet want hadde hij 't geweest, hij had niet gewankeld, niet getrompeld, dat wisten we wel. De massa der verantwoordelijkheid die moet hem dan gewogen hebben.

En met regelmatig barenspe! drong de zee meer en meer binnen en 't was wel te zien dat het schip aan 't zinken was.

Kapitein Van Zuylen. altijd even moedigen vriendelijk immer gereed om den moed her op te beuren, die altijd en overal de eerste was waar den nood kreet of 't gevaar drong, ging de kleppen nazien van de pompen en ook van de watertanks, en achter in de pik maar niets was er te zien, en niets was er aan te doen. We waren 58 man onmachteloos om ons schip te redden.

De stoompomp werd onder pressing gebracht maar de stoom die door buizen joeg die onder stonden, verwater-

de in de buizen. Het noodlot wilde er een einde aan stellen en we zouden, we moesten er aan. — Ik vroeg me toen af hoe lang we het nog zouden gerokken hebben.

Afgemat, uitgewroet ontrolden we de hangmat en met doorzopen kleeren en volle leerzen trokken we er in. Toen moest de tweede derde van 't schip al vol water staan en ieder wist wel dat we zinken gingen. Ik was te afgebeeld om niet te kunnen slapen. Wijl we te kooi lagen onstak men Bemgaalsch vuur rood en groen en 't moest een nare oogslag zijn dat spookendansend licht op een zinkend schip. Nog floot de wind zoevend en hui-
lend door 't koordewerk en blies de zeilen bol; nog spookte de zee met machtige baren die reusachtig aanrolden alles van dek wegscheerend. Ik weet niet hoe er dien nacht geen twintig over boord zijn gesmeten geworden. De rieling achter op 't wandeldek was weggerukt tien meters ver, de gemakdeuren die in de midden van het schip hongen lagen té vloten op den bak dertig meters verder. De trappen waren afgerukt en overboord en als ge in eene baar terecht kwaamt, voeldet ge u van dek geheven door die dwaze watermassa.

Brassen en neerhalers, vallen en touwens 't lag alles in de war gespoeld, ineengestremgeld, en stevig vast-

klampen wat ge ter hand kost krijgen was het eenigste middel om niet te worden meegesleept. Den 19 's morgens om twintig voor 4 klonk een wild: All hands on deck. 't Was eerder verwacht geweest.

Onze slaapkamer stond onder water, en de panneelen van n° 3 luik boven de watertanks waren gesprongen en 't luik liep over. 't Schip was vol, en 't was er mee gedaan, gedaan....

Door inbeelding en schemeroogen had de kijkuit een licht geseind en alleman moest terug naar die gevloekte fokkebrassen waar 't water tot boven den kop danste.

« Stuurman, we zijn naar de.... », zei er een cadet. De stuurman monkelde maar antwoordde stil. « Zwijg, jongen, ge moest 't niet zeggen voor de jongeren !!. En daar stonden we vloekend te prossen en te mooschen in 't water, al sleurend aan de brassen maar niets was het gekort en men moest het opgeven.

Om half vijf trokken de matrozen de lijfboeien aan. Die waterratten, die helden, die blazers van altijd, bijgeloovig en grootsprekend ras, dat veel meer van een schip weet als een kapitein met kennis en dertig jaren ondervinding, moest nog eens het voorbeeld geven, en zeggen dat er kinderen bij waren 16 en 17 jaar oud die er niet aan dachten hun leven te redden, maar hoewel

ziek en uitgeput werken bleven voor 't nut van 't algemeen. 't Was om mee te lachen.

Daarna werd alleman naar het achterdek geroepen en om 5 uur klonken de noodscheuten akelig wegdreunend « Ter hulp ! een schip in nood ». Wij wisten 't wel.

Nog moesten eenige het fokkezeil gaan afslaan met een bijltje, maar seffens was 't gedaan, Kap, kap, kap, en weg vloog het aan flarden. Dan kregen ook de jongens de reddingscorsetten en all hands aan de booten. De twee n° 3 en 4 achter op 't wandeldek eerst. n° 4 Bakboordachter draaide goed op de davids buiten 't schip. Twee matrozen en de lichtmatroos sprongen er in. 't Ging alles wel tot bij 't vieren toen schoot de boot los met de voorplecht onder water

Een ongeluk komt nooit alleen : de vanglijn brak en 't bootje dobberdraaide, stampte om, de lichtmatroos werd er uitgesmeten en Robyns die achter aan 't roer zat, mee-gesleept, Vermeulen had zich aan het val kunnen vastklampen en ongedeerd werd hij binnen boord gedraaid. Nog smeed men reddingskronen achterna, nog wierp de priester een vergiffeningskruis en weg waren ze. Dat waren de eerste slachtoffers.

Toch bleef iedereen kalm als ware er niets gebeurd.

N° 3 draaide goed buiten, weer ging er een matroos

mede naar beneden, men sloeg eene dubbele vanglijn aan de kram en 't bootje danste 't schip achterna, behouden. Voor wie zou dit bootje wezen? maar nog bleef de groote walvischboot van op het huis. Daar was plaats in voor bijkans vijftig man. De fokke en groote ra werden getopt, de brassen aan gekramd de boot opgeheven en buiten gezet; weer wilde het ongeluk dat hij kapsijsde en vol water werd hij vastgemaakt achter aan het schip. Een matroos liet er zich inglijden om hem met eenen emmer uit te scheppen maar er was niets bij te winnen.

De zee bleef klotsen en hotsen, en zwalpen en zweepen, de wind woei verveerlijk door 't span, dat alles floot en djingelde toen aan het oosten het eerste licht der zon de kimme kwam opklaren. Wat zou die zon een droef schouwspel gaan beschijnen! Dat licht en leven schept ging ook dood en vernieling zien!

En dan de booten een en twee, en nog werd er gewrocht 't kon niet meer; aan bakboord en stuurboord was het een wild uitzingen van He-He-bas en Ho! Ho! you's een dwaas sleuren aan die vallen om toch te redden wat men redden kon. Eens anders en mijn leven, maar hoe men er eene derde hand opsloeg 't en kon, 't en moog niet korten. Als men nen halven voet hoog de

boot uit de stoelen had opgetrokken, loste het patent, en 't was weer te herbeginnen. Hadden 't haken geweest 't ware van zelfs gegaan zoowel als al de andere maar men kon niet blijven mooschen er moest iets gebeuren, 't laatste. Het wroetelend zoekend water slurpte alle gaten vol, 't schip zonk stil aan want het dek ging met met de zee ging gelijk staan. Men sneed de vallen los en maakte de booten klaar om in geval van zinken ze vloten zouden.

En toen ja, toen ging het komen, het einde de dood.

« Vriend, gij of ik. blijf ik er bij, gij gaat naar moeder zeggen dat ik aan haar gedacht heb. Zijt gij het ik zal 't zelfde doen. » Het akkoord werd kalm gesloten en 'k ging te biechten. Er was geen kwestie van zonden belijden een woord van aanmoediging enkel van de brave Held Cuypers een volmaakt akt van berouw, en alles is u vergeven jongen, zei hij, heb moed en tracht u te redden. Toen zag ik drij matrozen springen. Ho helden, nog eens eerst, het kwam nogthans aan de jongste cadetten toe. — Zeeleerzen en kousen werden overboord gesmeten. Het oliegoed en den frank ook er af en dan op Gods genade springen maar... Moutarde, sprong ook op 't aanhitsen der andere. Hij duikte met den kop vooruit, kwam terecht op den kant van 't bootje en hij

als een steen, ging recht naar onder. Anderen kwamen aangezwommen en werden binnen getrokken. Toen zag het dek er aardig uit. De commandant de dood kalm in de oogen ziende wandelde met de cigaret in den mond : We zullen er nog maar eene rooken had hij gezegd. 't Zal de laatste wel zijn. De almoezenier Mr Cuypers hoorde nog eene laatste biecht geleund tegen de kaartenkamer, een cadet zat er op de knieën voor. De twee jongens van 't roer hadden de toelating gevraagd om 't schip te verlaten en zich te redden, 't was de jonge stuurman Van Esch die lang op uitkijk stond in de fokkazies die hen vervangen had. Nog een die wist dat hij er blijven zou de brave jongen ! De kok en de bakker stonden aan de nagelbank rond den grooten mast, al wenkend naar 't schuitjen om ze te komen halen. Ze hadden ieder eene lijfboei vast... Springen of sterven dat wist toch iedereen. Er waren die 't niet wagen dierven omdat ze niet zwemmen konden, de goede Tiberghien onder andere en die stonden aan eene belegpin geklampt om maar niet met de zee te worden mee gespoeld, om toch nog zoo lang mogelijk te leven. En in dien stond zag ik nog eens mijn gansch leven terug maar moed verloor men niet ofwel was 't onverschilligheid, doch bang nooit. Men ziet de dood wel

vóór zichen 't is of hel en hemel voor u open staan als in een vizioen dat ik denk er in dien stond weinig ongelooovigen te vinden zijn, zijn 't geen onwetenden. Van hier en daar kwamen nog een aangezwoonen en de lange Gentenaar, die hijgend als een peerd zich aan 't bootje vastklampt : Zeg, hé, trek er mij eens in hé, sprak hij kalm op den toon van een ander die zou klappen van een pijp te stoppen. — Geruste ziel !

Mijn goede kameraad een Kempenaar was ook gesprongen om in zee te recht te komen, maar 't bootje met eene deining werd opgezweept kwam hij er vlak in te recht maar zonder letsel, niets was er aan — of hij geluk had.

Aan dek was 't nog altijd 't zelfde gesteld, dwaas rollende baren die verveerlijk druischten en bruischten al sissend en kissend met grollend gekook. — Boven aan de gaffel van den kruismast wapperde het noodvlaggetje en eene puts hing er onder te biggelen.

Kap los, Netels, en de vanglijn werd losgesneden en 't schuitje de redding. 't leven vertrok. Toen was er wat wanorde onder de manschap. Nog drij of vier zwommen rond en werden opgenomen.

't Was meer dan tijd. Nog riep men hun die aan boord gebleven waren een « Vaarwel, goede reis » toe, en nog

werd er met den denzelfden kreet geantwoord. Een kreet van wanhoop niet, het deugddoende « Vaarwel » het uit het hart gewenschte, en honderd meters mischien was 't schuitje van den C^e de Smet verwijderd, toen een verveerlijk kraken zich hooren deed de kruismast viel voorover en 't schip brak opgezwoegen door de wreede golven met al de wezens die er op gebleven waren. De zon klom in gewone doening, half rood tegen den witbewolkten hemel op. Dat diep stampen van 't schip als ging 't zitten; Dat kraken hoor ik nog, dat geweld van water dat opkruitte tegen één in witgekuifde prossene massa en weg was alles op een oogslag, een niet. — Het Belgisch Schoolschip C^e de Smet De Nayer was in de Golf van Gasconje vergaan met drij en dertig man. Nog had men Halsdorff op eene roode blikkenbloemdoos zien drijven, en Charlemain op 't kiekenkot maar weg waren ze ook. Toen op eens iemand eenige koppen zag uitsteken boven de zee. Men roeide er op aan. 't Waren de twee stuurleè. Wenmaeckers en Celis, een cadet en een matroos. Die ook nog werden gered. Zij waren tot in den walvischboot gesukkeld, die elk oogenblik dreeg te zinken. We trokken ze met eene roeispaan tot in ons bootje. Stuurman Wenmaeckers werd als kapitein aangesteld en de andere moesten roeien. Nog visch-

ten men twee flesschen Pepton op en een der professors had een pak chocolade met zich, dan nam men het besluit degenen te redden die men nog zou tegen komen. In de voorplecht van 't bootje vond men ook eenige brieven en, portretten en vijf pond sterling maar de eigenaar was er niet meer. Ons bootje was niet enkel zwaar geladen van 't volk maar ook hadden we meer dan een voet water er in.

Met eenen houten emmer die er in lag, en een zuidwester werd het water zoo veel mogelijk uitgeschept. Nog wierp men een blik rond maar 't was alles verdwenen. De zee, de wreede had zooveel wezens ingeslokken in haren schoot. Men zette 't zeil bij, men roeide gewonnen verloren, gedrieën aan een riem. De compassnaald wees O. Z. O. Waar of we zouden uitkomen; of wij maar gered zouden worden daar dacht niemand aan voorwaar. Wij leefden 'twas genoeg. Tot tegen den middag hadden we dan geslaaft toen de zee kalmer werd. Ieder kreeg een lepel pepton en met nieuwen moed roeiden we voor de zee weg.

Ik zat zeker eene halve uur op mijne dofte eer ik wist wie er nevens mij zat. en dan van tijd tot tijd verkende men er nog een, men wenschte Proficiat met een sterk handdrukken en immer vooruit, getrokken

aan de riemen met nieuwe kracht, zonder op uitkomst te denken.

Rond drij uur in den namiddag merkte een matroos een zeiler aan den horizont. Zie, toen werd er gehuild, geraaskeelt en 't waren Hip ! Hip ! Hoerah's zonder einde. We moesten wel denken dat die lui ons hooren konden. We waren er omstreeks 23 kilometer van verwijderd. Seffens overstag geloopten trok men een rood en witte zakdoek boven aan den mast. Toen zou er geen enkele meer durven denken hebben dat we niet gered waren. En 't was een nieuw beulen aan de riemspanen met buitengewone kracht en stillekens aan kwam men dichter en dichter het schip den weg afsnijdende. 's Avonds rond 7 uur — de zon hong leeg in 't Westen, gingen we kalm, nevens den viermaster liggen, net als matrozen die van een pleiziertochtje weerkeeren. Seffens de stormladder op en 't bootje vare waar 't wil. De Fransche viermaster Dunkerque had ons gered.

Toen werden wij geteld, en verkenden wij elkaar. 26 man waren aan de schipbreuk ontsnapt. Maar dat getal 26 van 59, dat maakte een slechten indruk en men had goesting om te weenen ware 't niet dat we zoo blij hadden geweest. Commandant Fourcault, kapitein Van Zuylen, stuurman Van Esch, en aalmoezenier Cuypers,

die vier helden die gouden harten, ze waren er niet, en de makkers Jozef Dewallens, Tiberghien, Gheysen en al die anderen ? De zee bezat hunne lijken, zooveel jonge levens waren gebleven in de ramp, zooveel vrienden ons als broeders, waren door die moedwillige zee opgeslorpt. En ik dacht aan 't huis, aan mijne ouders, en broeders en zusters en aan hunne ouders en toen heb ik geweend 's nachts en lang gekreten als een kind.

Seffens werd ons eten voorgezet, en een teug warme wijn. 'k Had zoo gulzig in 't brood gebeten dat er mijne keel was van opengescheurd en 'k smaakte enkel bloed, en cigarettens en tabak kregen we en kleeren en schoenen en kousen en al wat we verlangen konden, we maakten kennis met de matrozen en seffens waren we een heele boel vrienden onder een : 't waren brave lui toch ook en de officieren bespaarden zich geene moeite om ons aangenaam te zijn en in alles te voldoen. Een oprecht goed onthaal waarvoor we immer zullen dankbaar wezen.

's Anderendaags was de zee wat holler en men sprak over slecht weer dat er op handen was en bij de gedachte alleen aan storm, aan nog eens vergaan, stond ik te beven en te knikkebeenen. Ja toen heb ik bang geweest ; 's nachts sliepen we in de zeilkooi, d'een neven d'ander met een zeil over ons getrokken, en in den dag hielpen

we brassen en zeilen bijzetten en nog al t'een en ander.

Toen we tot voor Dover gesukkeld waren kwam de Granville vragen om ons over te nemen maar de kapitein liet het niet toe en we zouden mee naar Cuxhaven. Na veel gesukkel, ongelukkige winden en kalnte kwamen we toch eindelijk aan, we kregen nieuwe kleeren, eenige centen en we waren op reis naar huis. 'k Wil u het overige besparen, beminde lezer, hoe zoudt gij zelf een drenkeling ontvangen hebben.

EINDE.

